

**THY MASTERCLASS
KAMMERMUSIKFESTIVAL
2011**

Bestyrelse:

Aase Odfeldt, formand

Bente Mosumgaard, næstformand

Kristian Bech

Erik Lyng

Axel B. Nielsen

Adresse: Todbølvej 16, 7752 Snedsted

Tlf. : 9792 0902 eller 9793 4892

E-mail: mail@thychambermusicfestival.dk

www.thychambermusicfestival.dk

Tekst: Orla Vinther

Redaktion: Jørgen Munk

Sats og layout: Aase Odfeldt

Forsidefoto og billedredaktion: Knud Erik Jensen

Tryk: Trykkeriet Friheden

INDHOLD

Præsentation af lærerne	side 4
Præsentation af deltagerne	side 6
Onsdag den 10. august kl. 19.30 Ansgarkirken, Ansgarvej 15, 7950 Øster Jølby, Mors	side 9
Fredag den 12. august kl. 19.30 Musikværket, Gasværksvej 10, 7900 Nykøbing	side 16
Lørdag den 13. august kl. 16.00 Vestervig Kirke, Klostermøllevej 71, 7770 Vestervig	side 22
Søndag den 14. august kl. 16.00 Kirsten Kjær Museet, Langvadvej 64, 7741 Frøstrup	side 28
Tirsdag den 16. august kl. 19.30 Bakkegaarden, Bakkegaardsvej 4, 7742 Vesløs	side 29
Onsdag den 17. august kl. 19.30 Thisted Kirke, Vestergade 3, 7700 Thisted	side 33
Torsdag den 18. august kl. 19.30 Kunsten, Kong Christians Allé 50, 9000 Aalborg	side 34
Torsdag den 18. august kl. 19.30 Viborg Musiksal, Gravene 25, 8800 Viborg	side 35
Fredag den 19. august kl. 19.30 Thisted Musikteater, Håndværkertorv 1, 7700 Thisted	side 41
Lørdag den 20. august kl. 16.00 Folkecenter f. Vedv. Energi, Kammersgårdsvej 16, Ydby 7760 Hurup	side 42
Lørdag den 20. august kl. 16.00 Kirsten Kjær Museet, Langvadvej 64, 7741 Frøstrup	side 43
Lørdag den 20. august kl. 19.30 Klitmøller Kirke, Vangvej 8, Klitmøller, 7700 Thisted	side 48
Søndag den 21. august kl. 16.00 Thisted Musikteater, Håndværkertorv 1, 7700 Thisted	side 53
Skolekoncerter og åbne prøver	side 55

Programbogen 2011 har enkelte henvisninger til programbøger fra tidligere år. Disse kan læses på www.thychambermusicfestival.dk (information/program booklets).

Så vidt muligt gennemføres koncerterne efter de planlagte programmer, men ændringer kan forekomme.

THY MASTERCLASS

Lige siden begyndelsen af 1990'erne, hvor nogle fremsynede Thistedborgere fostrede ideen om Thy Masterclass, har der været et internationalt tilsnit over foretagendet.

Udgangspunktet var ganske vist nogle danske sommerhuse i Klitmøllerområdet, der uden for turistsæsonen stod delvis ubenyttede; men det var Christine Paraschos, græsk-amerikansk pianist med sæde i Paris, der blev den første kunstneriske leder af Thy Masterclass.

Linjen er fortsat. Efter Christine Paraschos' død påtog Craig Goodman sig ansvaret for at føre den kunstneriske linje videre, og en lokalkomité har formået at skaffe mere tidssvarende rammer, end sommerhusene i dag ville kunne tilbyde. Craig Goodman fra Strasbourg, Daniel Blumenthal fra Bruxelles og vore egne Elisabeth Zeuthen Schneider og Morten Zeuthen borger for international kvalitet i lærerkredsen, der i 2006 blev udvidet med den ungarske bratschist Máté Szücs. Også på deltagerlisten har der gennem årene været en rig repræsentation fra Nord- og Sydamerika, Asien og naturligvis Europa. Derved er et af organisationens erklærede formål opfyldt: at medvirke til mellemfolkelig forståelse, hvortil sammenspil er et af de bedste midler.

LÆRERNE

Craig Goodman (f. 1957) har altid gjort tingene lidt anderledes.

Han er amerikaner af fødsel, opvokset og uddannet i Wien, Paris og New York. Efter sin uddannelse hos Marcel Moyse og Tom Nyfenger blev han engageret som solofløjtenist i Philadelphia Operaorkester under Julius Rudel. Kort derefter flyttede han til New York, hvor han efter succes inden for de traditionelle områder (konkurrencer, solo- og kammermusikkoncerter, orkesteransættelser) valgte at flytte til Paris. Herfra begyndte en "ny" karriere med flere facetter, som påkaldte sig bl. a. Yehudi Menuhins, Leonard Bernsteins og Henri Dutilleux's interesse.

Som udøvende kunstner spiller han koncerter i mange af verdens hovedsteder såvel som i mere ydmyge omgivelser.

Som komponist er Craig Goodman ophavsmænd til en række værker, der er udpræget lyriske, og som ofte involverer dans og teater.

Som underviser, både i sin egenskab af professor ved konservatoriet i Strasbourg og gennem udstrakt kursusrivsel, har Craig Goodman på et traditionsbevidst grundlag hjulpet mange fløjtenister og kammermusikgrupper til at finde deres egen stil.

Craig Goodman har siden 1998 været kunstnerisk leder af Thy Masterclass.
www.flutist.com/goodman

Daniel Blumenthal (f. 1952) er klaverprofessor ved Det Kgl. Flamske Musik-konservatorium i Bruxelles og desuden en meget flittig koncertgiver over det meste af verden. Allerede tidligt blev han kosmopolit. Han er født i Tyskland, startede sin klaverkarriere som fem-årig(!) i Paris og fortsatte sin uddannelse i USA sluttende på den berømte Juilliard School of Music i New York. Som ung vandt han et utal af klaverkonkurrencer. Nu sidder han i stedet for i dommerpanelerne.

Som koncertpianist deler han sig mellem solokoncerter, akkompagnementsopgaver og kammermusik. Dertil kommer en meget omfattende cd-produktion med mere end 80 indspilninger.

Daniel Blumenthals eget repertoire er meget omfattende. Hans Bachspil er bemærkelsesværdigt, men også den store romantiske klavermusik ligesom den helt nye musik mestrer han med overlegen teknik og stilistisk indlevelse.
www.danielblumenthal.com

Morten Zeuthen (f. 1951) er sin generations førende danske cellist.

Han studerede hos Paul Tortelier og Asger Lund Christiansen. Fra 1978 til 1996 var han første solocellist i Det Danske Radiosymfoniorkester og har siden været celloprofessor på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium.

Han var medstifter af Kontraktartetten, Skandinavien's førende strygekvartet, som han var medlem af fra 1974 til 2000.

Morten Zeuthen har en international karriere som kammermusiker og solist. Således modtog han i 1994 en Grammy for "Årets Klassiske Udgivelse" (en cd med indspilningen af Johann Sebastian Bachs solosuite) og i 2006 en Grammy for "Årets Soloudgivelse" (cd'en *L'Homme Armé* med ny dansk musik for solocello). Morten Zeuthen spiller på en Giuseppe Rocca-cello fra 1845.
www.mortenzeuthen.dk

Elisabeth Zeuthen Schneider (f. 1956) er uddannet i København hos Milan Vittek og Endre Wolf. I USA videreførte hun sin uddannelse hos medlemmer af Budapesterkvartetten og Isidore Cohen fra Beaux Arts-trioen, ligesom hun dyrkede specielt barokstil hos Stanley Ritchie i Indiana. Det har ført til en række cd-

indspilninger af alle Matthesons og Händels violinsonater.

Som orkestermusiker har Elisabeth Zeuthen Schneider virket som assisterende koncertmester både i Det Kgl. Kapel og i Det Danske Radiosymfoniorkester. Som docent på Det Kgl. Danske Musikkonservatorium forener hun nu sin interesse for kammermusik og undervisning med en betydelig koncertvirksomhed og cd-indspilninger. Hun har f.eks. indspillet alle Schumanns violinsonater.

Elisabeth Zeuthen Schneider spiller på et instrument, der er bygget af Amati-erne i Cremona 1627. Violinen er på listen over danske nationalklenodier pga. dens nære tilknytning til Carl Nielsen.
www.damu.dk/zeuthen

Máté Szücs er født i Ungarn 1978. Begge forældre beskæftigede sig professionelt med musik, moderen som operasanger og pædagog, faderen som komponist og dirigent. Allerede som femårig begyndte Máté Szücs at spille violin, og som teenager gjorde han sig bemærket både som solist og kammermusiker. I 1990'erne slog han sig ned i Belgien, hvor han vandt anerkendelse som kammermusiker på violin og bratsch.

Máté Szücs har været solobratschist i Royal Philharmonic Orchestra of Flandern og i Bamberger Symphoniker.

I 2006 vandt han stillingen som solobratschist i Staatskapelle Dresden, en stilling, der på det tidspunkt havde været ubesat i 13 år. I 2007 konkurrerede han sig til den meget attraktive plads som solobratschist i Radio Sinfonie Orchester (RSO) Frankfurt am Main. I 2011 tiltræder Máté Szücs stillingen som solobratschist i Berlinerfilharmonikerne.

Chad Burrow er født i USA 1976. Han er en fremragende klarinettist med uddannelse fra bl.a. Northwestern University, Chicago og Yale University, Connecticut. Chad Burrow har optrådt som solist over hele verden, fra Carnegie Hall i New York City til National Concert Hall i Taipei (Taiwan). Han har vundet adskillige priser både som solist og kammermusiker.

Chad Burrow er for tiden ansat som docent ved Michigan University, hvorfra han medbringer en blæserkvintet til dette års kammermusikfestival.

Chad Burrow er en god gammel bekendt, idet han deltog i Thy Kammermusikfestival 2006 og 2007.

www.chadburrow.instantcore.com

THY MASTERCLASS ♦ PROGRAMBOG 2011

Craig Goodman, fløjte

Daniel Blumenthal, klaver

Elisabeth Zeuthen Schneider,
violin

Máté Szücs, bratsch

Morten Zeuthen, cello

Adam Newman, bratsch

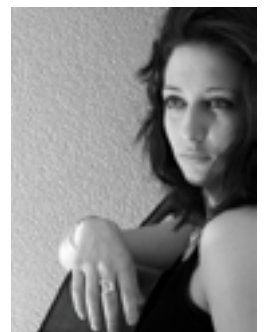
Alexander Fortes, violin

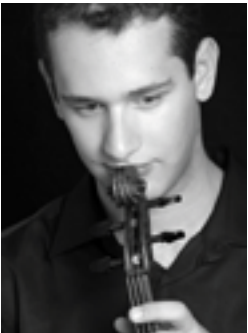
Artem Nikolaevskiy,
kontrabas

Carl-Oscar Østerlind, cello

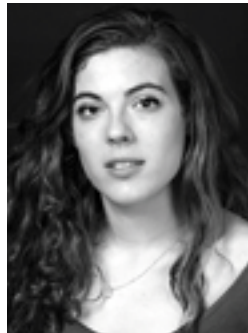
Domitille Coppey, cello

Matan Gilitchensky, bratsch

Nadja Nevolovitsch, violin

Noémy Gagnon-Lafrenais,
violin

Patrick Kreeger, klaver

Salley Koo, violin

Chad Burrow, klarinet

Mira Magrill, fløjte Nermis Miseses, obo Eric Rutherford, fagot Cecilia Kang, klarinet Stacie Mickens, horn

Jacob Shaw, cello

Maja Wegrzynowska,
bratsch

DELTAGERNE 2011

Adam Newman, bratsch, 27 år. Englænder. Begyndte at spille violin som syv-årig og bratsch som 14-årig. Studerer på Guildhall School of Music, London, tidligere på Royal Academy of Music, London og Hochschule für Musik i Leipzig. Har modtaget flere priser. Spiller pt. med en strykekvartet og flere kammermusikensembler i Europa.

Alexander Fortes, violin, 26 år. Amerikaner. Begyndte at spille som tre-årig. Studerer på Mannes College of Music, New York, tidligere på Harvard. Har modtaget tre priser i USA.

Artem Nikolaevskiy, kontrabas, 25 år. Russer. Begyndte at spille cello som seks-årig og kontrabas som 16-årig. Uddannet på Sct. Petersburg Conservatory of Music. Medlem af kammerorkester Camerata. Spillet i symfoniorkestre de sidste tre år.

Carl-Oscar Østerlind, cello, 27 år. Dansker. Begyndte at spille som 13-årig. Uddannet på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium, København, og Edsberg Institutet, Stockholm. Østerlind vandt i 2010 førsteprisen ved Danish String Soloist Competition, Aarhus. Fra 2002 til 2008 medlem af Den Unge Danske Strykekvartet, der har koncerteret i Danmark, Holland, Norge, Tyskland og USA. www.carlosterlind.com

Domitille Coppey, cello, 22 år. Svejtser. Begyndte at spille som fire-årig. Studerer på Hochschule der Künste, Bern. Modtog to priser i 2007. Underviser og spiller i flere ensembler, både kammermusik og etnisk musik. www.domitillecoppey.com

Suyeon Kang, violin

Jacob Shaw, cello, 23 år. Englænder. Begyndte at spille som fire-årig. Samtidig med sine studier i London, Paris og Augsburg blev han prisvinder i internationale konkurrencer. Han studerer nu i solistklassen på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium, København. Jacob Shaw's virksomhed som solist og kammermusiker er omfattende. Kunstnerisk leder af "Mendelssohn International Music Festival". Se mere på www.jacobshaw.de

Maja Wegrzynowska, bratsch, 24 år. Polak, bosiddende i London. Begyndte at spille violin som seks-årig og bratsch som 12-årig. Studerer på Royal Academy of Music, London. Hun har vundet adskillige priser. Har spillet i flere europæiske lande samt Japan.

Matan Gilitchensky, bratsch, 23 år. Israeler. Begyndte at spille violin som syv-årig og bratsch som 15-årig. Studerer på the Buchmann-Metha School of Music, Tel Aviv. Modtaget flere priser.

Nadja Nevolovitsch, violin, 27 år. Tysk-russisk, bosat i Lübeck. Begyndte at spille som seks-årig. Studerer pt. på Menuhin Academy i Schweiz, tidligere på The Royal Conservatory, Bruxelles, hvor hun også var assistent for sin lærer Igor Oistrakh. Har vundet flere internationale priser. //nadjanevolovitsch.net

Noémy Gagnon-Lafrenais, violin, 23 år. Canadier, bosat i San Francisco. Begyndte at spille som fire-årig. Studerer pt. på San Francisco Conservatory of Music. Har modtaget 2 canadiske priser.

Patrick Kreeger, klaver, 21 år. Amerikaner. Begyndte at spille klaver som tre-årig og orgel som 12-årig. Studerer på Curtis Institute of Music, Philadelphia. Har vundet flere amerikanske priser. Har været solist med flere kammer- og symfoniorkestre i USA, Canada og Europa. www.patrickkreeger.net

Salley Koo, violin, 34 år. Koreansk-amerikansk. Begyndte at spille som fem-årig. Studerer hos Emerson Kvartetten på Stony Brook University, tidligere på Duke University, Music Center of the North Shore, Harvard University og Yale School of Music. Har vundet flere priser. Har spillet i forskellige amerikanske symfoniorkestre, ofte som koncertmester. Se endvidere på salleykoo.com/bio/html.

Suyeon Kang, violin, 21 år. Født i Sydkorea, nu australier, pt. bosat i Nürnberg. Begyndte at spille som seks-årig. Studerer på Hochschule für Musik, Nürnberg. Har tidligere studeret på Australian Institute of Music, Sydney, og National Academy of Music, Melbourne. Har vundet priser både i Australien, Tyskland og Norge. Hun har været solist med Bayerischer Rundfunk Orchester og diverse australske orkestre. Assisterer sin lærer, prof. Daniel Gade.

Axios blæserkvintet

Cecilia Kang, klarinet, 27 år. Koreansk-canadisk. Begyndte at spille klarinet som 12-årig. Hun har studeret på University of Michigan, tidligere University of Toronto og University of Southern California. Cecilia Kang har modtaget flere canadiske priser og optrådt som solist og kammermusiker i USA, Canada, Østrig, Tyskland, Kina og Korea. Hun har desuden været undervisningsassistent på University of Michigan. <http://kangcecilia.wordpress.com>

Eric Rutherford, fagot, 27 år. Amerikaner. Begyndte at spille klarinet som 10-årig og fagot som 13-årig. Studerer på University of Michigan, tidligere Kansas. Har modtaget adskillige priser. Er medlem af Adrian Symphony Orchestra, men arbejder også som freelance-musiker. Underviser privat og som assistent på University of Michigan.

Mira Magrill, fløjte, 23 år. Amerikaner. Begyndte at spille klaver som fem-årig og fløjte som 10-årig. Har studeret i Pittsburg og Michigan. Medstifter af fløjtekvartetten Vivace. Har spillet i Chile, Costa Rica og adskillige byer i USA. www.miramagrill.com

Nermis Mieses, obo, 24 år. Puerto Ricaner. Var allerede som 15-årig solist i Puerto Rico Symphony Orchestra. Studerer på University of Michigan, tidligere Puerto Rico Conservatory of Music. Underviser i obo på Hillsdale College. Spiller jævnligt med Plymouth-, Dearborn- og Puerto Rico Symphony Orchestra.

Stacie Mickens, horn, 31 år. Amerikaner. Begyndte at spille klaver som fem-årig og horn som 10-årig. Studerer på University of Michigan, tidligere på University of Wisconsin-Madison. Har undervist på flere musikinstitutioner i USA. Hun er medlem af Dearborn Symphony Orchestra og har spillet i flere orkestre i Iowa, Wisconsin, Detroit og Michigan.

ANSGARKIRKEN, 7950 ØSTER JØLBY

ONSDAG DEN 10. AUGUST KL. 19.30

Blæserkvintetterne på aftenens program
spilles af

fløjte: Mira Magrill
obo: Nermis Mieses
klarinet: Cecilia Kang
horn: Stacie Mickens
fagot: Eric Rutherford

Maurice Ravel (1875-1937)
Le Tombeau de Couperin (1914-17)
arrangeret for blæserkvintet af
Hans Abrahamsen (f. 1952)

Prélude
Forlane
Menuet
Rigaudon

--- Pause ---

Johann Sebastian Bach (1685-1750)
To koralforspil
Ein' feste Burg ist unser Gott BWV 720
(kompositionsår ukendt)
Nun komm, der Heiden Heiland BWV 659
(1740'erne)
arrangeret for blæserkvintet af
Mordechai Rechtman (f. 1926)

Franz Danzi (1763-1826)
Blæserkvintet i g-mol op. 56 nr. 2 (1821)

Allegretto
Andante
Menuetto
Allegretto

Niels Rosing-Schow (f. 1954)
Four Studies for Wind Quintet (1985)

Poul Ruders (f. 1949)
Tattoo for one (1984)
for klarinet solo

Chad Burrow

Hans Abrahamsen (f. 1952)
Blæserkvintet, *Walden* (1978)

Moderato fluente – Allegro
Alla marcia
Andante – più mosso – attacca
Allegretto grazioso

Scott Joplin (1868-1917)
Maple Leaf Rag (1899)
arrangeret for blæserkvintet af
Earl C. North

Den tyske komponist **Johann Sebastian Bach** bragte – sammen med Georg Friedrich Händel – baroktidens musik til et afsluttende højdepunkt ved midten af 1700-tallet. Efter forskellige ansættelser, bl.a. i Weimar, Arnstadt og Köthen, virkede Bach fra 1723 til sin død som kantor ved Thomaskirken i Leipzig.

Johann Sebastian Bachs produktion, som omfatter mere end 1000 værker i alle tidens genrer undtagen opera, placerer ham som en af musikhistoriens betydeligste komponister. Blandt vokalværkerne rangerer de to store passioner over henholdsvis Johannesevangeliet og Mathæusevangeliet fra 1724 og 1727 højt; men mindst lige så fremtrædende er kirkekantaterne, hvoraf han komponerede ikke mindre end fem årgange til opførelse på kirkeårets søn- og helligdage (ca. 200 er bevarede). Desuden komponerede han sine seks *Brandenburgkoncerter*, to violinkoncerter, cembalokoncerter, solo-sonater for violin og cello, og for cembalo *Das wohltemperierte Klavier* og franske og engelske suiter samt talrige værker for orgel. Alligevel blev Bachs musik stort set glemt efter hans død; men ikke mindst Mendelssohns opførelse af *Mathæuspassionen* i Berlin i 1829 førte til en opblussen af interessen for hans musik, som ikke er aftaget siden.

Både *koralforspil* og *orgelkoral* er korte forspil til menighedssangen. Johann Sebastian Bachs *Orgelbüchlein* fra 1720 indeholder 46 polyfone koralforspil af forskellig udformning, men altid med en koral (salmemelodi) som grundlag. De to koralforspil, der i arrangement for blæserkvintet står på årets program, er begge komponeret efter 1720.

Fotografi af det ældste tryk, der findes af Martin Luthers melodi og tekst til *Ein' feste Burg ist unser Gott* (*Vor Gud han er så fast en borg*), reformationens "slagsang". Salmen blev trykt og udgivet i en koralbog fra 1524, men første oplag er gået tabt. Denne koralbog er anden udgave og anses for at være et uerstatteligt klenodie. Bogen findes på Luthermuseum i Wittenberg.

Ein' feste Burg ist unser Gott BWV 720 tilhører en mere kunstfærdig type, som kaldes *koralfantasi* (betegnelsen er tidens egen). Koralfantasi er en større form for koralforspil, som ikke var beregnet

som forspil til menighedssang, men som festmusik ved gudstjenestens ind- eller udgang ved større højtider. Denne koralfantasi over Luthers berømte salme, spilles i protestantiske og reformerte kirker den sidste søndag i oktober ved fejringen af Reformationen, der indledtes ved, at Luther den 31. oktober 1517 opslog sine 95 teser på kirkedøren i Wittenberg. Koralfantasi adskiller sig fra de kortere koralforspil ved en friere behandling af salmemelodien, der her høres som *cantus firmus* (*gennemgående melodi*) i lange nodeværdier i forskellige stemmer, mest markant i værkets midterste del. Salmens melodiske motiver udveksles efter tur i stemmerne, indgår i fugati eller udsmykkes kunstfærdigt på forskellige måder. Kompositionsåret er ukendt.

Koralforspillet *Nun komm, der Heiden Heiland* BWV 659 bygger på *Veni Redemptor gentium*, en latinsk adventshymne fra 300-tallet, der første gang kendes som luthersk koral i 1524. Melodien findes i Den Danske Koralbog til teksten *Kom, Gud Faders Ånd fuldgod*. Bachs værk, der er komponeret i Leipzig i 1740'erne, er et berømt eksempel på det udsmykkede koralforspil. Koralmelodien ligger som *cantus firmus* i overstemmen – udvidet og rigt forsiert. Den understøttes af to selvstændigt

udformedede mellemstemmer, der indleder med at spille koralens første linje som tostemmig kanon inden overstemmens indtræden i t. 4. Den dybeste stemme bevæger sig i roligt gående ottendedele, der bidrager til dette koralforspils præg af inderlighed og meditativ ro.

Mordechai Rechtman forlod sammen med sine forældre Tyskland og kom til Israel i 1934. Rechtman var 1946-91 solofagottist i Israels Filharmoniske Orkester og har sideløbende haft en international karriere som solist og gæstelærer. Desuden nyder Rechtman international anseelse for sine talrige transskriptioner for blæserkvintet og større blæserensembler.

Niels Rosing-Schow uddannede sig i musikteori, musikhistorie og komposition ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium i København. I Paris har han desuden studeret spektralmusik (elektronisk musik, der udnytter forskellige lydes særlige overtonespektre).

Sammen med flere komponister af sin generation tog han afsæt i de tidlige 1970'eres konkretisme eller *ny enkelhed* – danske reaktioner på den centraleuropæiske modernisme (om konkretisme, *ny*

enkelhed og Darmstadt-modernisme, se programbog 2009, siderne 21 og 36-37); men i løbet af 1980'erne søgte han væk fra de tidlige værkers konkretisme og enkelhed mod et modernistisk inspireret, klangligt forfinedt udtryk, som er tydeligt at høre allerede i *E Rigidis* for violin og klaver (1981), hvis titel betyder *Væk fra det strenge*: de konkretistiske mønstre forlades til fordel for en ny og friere, anderledes fabulerende musik. Niels Rosing-Schow betragter sin *Trio for fløjte, bratsch og harpe* (1983) som et centralt værk i udviklingen mod en mere sanselig og flertydig skrivemåde.

Niels Rosing-Schow (f. 1954)

I løbet af 1980'erne rettes opmærksomheden i stigende grad mod et nuanceret og yderst bevidst arbejde med klangfarver, som siden har stået centralt. Vigtige værker er *Archipel des solitudes (Ensomhedens øhav)* for mezzosopran, kor og orkester (1995), kammeroperaen *Dommen* (1996), violinkoncerten *Trees* (2000-01), skrevet på bestilling fra Danmarks Radio, og saxofonkoncerten (2003).

Om *Four Studies for Wind Quintet* fortæller komponisten:

Det er lige før disse fire korte satser kunne have undertitlen 'György Ligeti møder dansk Ny Enkelhed'. For i inspirationen til disse 'musikalske situationer' indgår lige dele fascination af Ligetis musik – særlig de Ti stykker for blæserkvintet (1968) – og gennemlevet Ny Enkelhed, som den f.eks. kommer til udtryk hos komponisterne Hans Abrahamsen og Pelle Gudmundsen-Holmgreen i deres musik fra 1970'erne.

Med disse små studier oplever jeg at være tæt på mine musikalske rødder, som netop suger næring fra dette spændingsfelt bestående af international modernisme og det mere lokale opgør med avantgarden.

Skitserne til studierne går helt tilbage til 1974, og de små satser blev udarbejdet i

flere versioner inden denne fra 1985, hvor også den sidste sats blev forlænget med en koda.

Den franske komponist og pianist **Maurice Ravel** blev født i Ciboure (Pyrenæerne), men kom samme år med forældrene til Paris. Her studerede han i årene 1889-95 klaver og fra 1897 komposition i Gabriel Faurés klasse. I 1900 blev han degraderet til "auditeur" ("tilhører"), fordi han ikke havde opnået de nødvendige priser i komposition, og i 1903 bortvist, efter at han fire gange i træk var blevet diskvalificeret som ansøger til konservatoriets *Prix de Rome*. Da han femte gang, i 1905, blev udelukket i første runde, vakte det offentlig skandale: De kompositionsstuderende, der gik videre, var alle elever af den samme professor, der samtidig sad i bedømmelsesudvalget. Skandalen medførte, at Pariserkonservatoriets direktør, Théodore Dubois, blev fyret og afløst af Gabriel Fauré.

Efter 1905 levede Ravel freelance som komponist og pianist uden nogen sinde at beklæde offentlige hverv. I 1920'erne gennemførte han succesrige koncertrejser i Europa og USA. I sine sidste år led han af tiltagende demens (efter 1933 var han ikke længere i stand til at nedskrive de musikalske ideer, han havde i tankerne).

Ravel døde 1937 i Paris efter en mislykket hjerneoperation.

Selv om Ravel ikke opnåede konservatoriets anerkendelse, blev han tidligt en førende personlighed inden for fransk musik. Han begyndte at komponere under påvirkning af Debussy, og hans ungdomsværker for klaver, *Pavane pour une infante défunte*, *Jeux d'eau* og *Sonatine*, vandt hurtigt indpas på pianisternes repertoire. I værkerne fra 1905 og indtil Første Verdenskrigs udbrud i 1914 indgår inspirationen fra Debussy og impressionismen en særpræget og undertiden ironisk farvet blanding med stiltræk fra 1700-tallets franske komponister som Couperin og Rameau. Senere udvikler han en skrivemåde, der er præget af fastere melodiske konturer, skarpere tematik og en vital, ofte dansepræget rytmik inspireret af spansk folkløse – en arv fra hans baskiskfødte mor.

Til Ravels vigtigste orkesterværker hører *Rhapsodie espagnole*, *La Valse* og *Bolero*, endvidere to klaverkoncerter i G-dur og D-dur ("Venstrehåndskoncerten"). Endelig må anføres hans blændende instrumentation af Musorgskijs *Udstillingsbilleder*.

I årene 1914-17 komponerede Maurice Ravel klaversuiten *Le tombeau de Couperin* (Couperins grav). Hver af dens

seks satser er tilegnet mindet om komponistens venner, der faldt i Første Verdenskrig (1914-18). Ud over at mindes sine venner ønskede Ravel især at erklære sin kærlighed til den franske barokmusik, som den kom til udtryk i Couperins suite for cembalo (François Couperin, 1668-1733, er en af Frankrigs store komponister fra baroktiden, der specielt er kendt for sin musik for tasteinstrumenter). Dette fornemmes i værkets stil, som tager udgangspunkt i baroktidens dansesuite, men opdateres ved Ravels kromatiske melodier, komplicerede rytmer og pikante harmoniseringer. Ravel blev kritiseret for at have komponeret livsglad, raffineret og udadvent musik på en så alvorlig baggrund. Dertil svarede han: *De døde er triste nok i deres evige stilhed*.

I 1919 orkestrerede Ravel fire af klaversuitens satser for orkester (*Prélude*, *Forlane*, *Menuet* og *Rigaudon*). Det er denne firsatsede orkesterversion, der ligger til grund for Hans Abrahamsens arrangement for blæserkvintet fra 1989.

Den tyske komponist og dirigent **Franz Danzi** blev født i Mannheim som søn af den italienskfødte Innocenzo Danzi, der var solocellist i hoforkestret sammesteds. Hoforkestret i Mannheim havde under komponisten Johan Stamitz' ledelse

opnået international berømmelse (se billede og billedtekst side 27), og allerede i 1778 – som 15-årig – spillede Franz Danzi cello i orkestret samtidig med, at han modtog kompositionsundervisning af Abbé Vogler, komponist, organist, musikteoretiker, jurist, teolog og kapelmester i Mannheim og München 1775-86.

Franz Danzi (1763-1826)

I 1783 efterfulgte Danzi sin far som cellist og assisterende dirigent for hoforkestret, der i 1778 var flyttet med kurfyrst Karl Theodor til München. Senere blev han kapelmester ved hoforkestrene i Stuttgart og Karlsruhe.

Franz Danzi var en meget produktiv komponist, og værklisten tæller operaer,

koncerter og kammermusik, heriblandt ni blæserkvintetter. Men som mange komponister i perioden mellem wienerklassik og romantik er Danzi næsten glemt; dog er hans veldrejede blæserkvintetter genopdaget.

Medens de wienerklassiske komponister havde foretrukket de mere homogent klingende sekstetter og oktetter med parvis instrumentbesætning, bliver *blæserkvintet* den almindelige betegnelse for et kammerensemble bestående af fløjte, obo, klarinet, horn og fagot, altså en besætning, der er præget af instrumenternes klanglige forskellighed. Kombinationen blev udviklet i begyndelsen af 1800-tallet med værker af den tjekkiske komponist og fløjtenist Antonin Reicha (1770-1836) og Franz Danzi.

Antonin Reicha udgav i 1817 sine første 6 af i alt 24 blæserkvintetter, som blev umådeligt populære. På det tidspunkt var Reicha professor ved Pariserkonservatoriet (blandt hans elever var Berlioz, Liszt og César Franck). I 1821 fulgte Danzi trop med sine 3 blæserkvintetter op. 56, som han tilegnede Reicha. Det er nummer 2 i g-mol, der står på årets program. I forhold til Reicha, hvis kvintetter stiller store krav til musikerne, er Danzis i teknisk og musikalsk henseende mere overkommelige. De er stilistisk orientere-

de mod wienerklassikken og præget af de erfaringer, han havde gjort med Mannheimerorkestrets fremragende blæsere.

I første sats, *Allegretto*, præsenteres – efter en lidt tøvende og foregribende indledning – det charmerende hovedtema af oboen. Med sine smukke temaer er den følgende *Andante* udformet nærmest som en operaarie.

I tredje sats, *Menuetto*, forekommer en markant og spændstig vekslen mellem tre- og todelt takt (hemiol), et slavisk stiltræk, der måske er tænkt som en hilsen og hyldest til Reicha og hans tjekkiske herkomst. Trioen er formet som en livlig fløjtesolo over liggende harmonier.

I den brillante fjerde sats, *Allegretto*, præsenteres hovedtemaet af fløjten over et akkompagnement af hurtige akkordgentagelser i de øvrige blæsere.

Poul Ruders er uddannet i klaver og orgel ved konservatorierne i Odense og København. Indtil 1991 virkede han som organist. Musikkritikere har fremhævet Ruders' virtuose orkesterteknik på trods af, at han som komponist hovedsagelig er selvlært. Poul Ruders har skrevet korværker, kammermusikværker og værker for soloinstrumenter, der har vakt op-

mærksomhed og bred anerkendelse i og uden for Danmark. Det er dog orkesterværkerne, der har skaffet Ruders størst berømmelse, og han regnes for en af de betydeligste symfonikere i efterkrigstidens Danmark. Selv kalder han sine stort anlagte symfoniske forløb for *Symfoniske dramaer*.

Hans tidlige værker er inspireret af middelalder- og renæssancemusik; men i 1980'erne ændres hans stil i retning af det programmusikalske – gerne i grotesk og effektiv tilspidsning som i orkesterværket *Således saae Johannes* 1984 og den første symfoni *Himmelhoch jauchzend – zum Tode betrübt* 1989.

Ruders har komponeret operaerne *Tycho* 1986, *Tjenerindens Fortælling* 1998 og *Proces Kafka* 2003 (skrevet til indvielsessæsonen for *Operaen på Holmen*). I 2007 afsluttede han operaen *Dancer in the Dark* (over Lars von Triers film af samme navn), som blev uropført i København 2010.

Kollegaen Karl Aage Rasmussen skriver: Man får ikke nogen mægtig tur til himlen med små pæne lyde. *Det er den amerikanske komponist Charles Ives, der citerer sin far for denne konstatering, men ordene kunne meget vel være signeret*

af Poul Ruders. For vist kan hans musik være nedtonet og antydende. I sjældne øjeblikke endog lyrisk, men den tøver aldrig, blæser på "god smag", kunstteori og æstetik, og den er aldrig, aldrig pæn. I reglen er den derimod pågående, rytmisk og aggressiv, sat sammen af skarptskårne episoder i skinnende plakatfarver og formet i psykologisk fintmærkende forløb. Og så er den altid gennemfarvet af en åbenbart uudtømmelig instrumental fantasi og af letflydende, artistisk håndværk. Det er musik, der går den lige vej fra tanke til handling, fra musikalsk ide til klingende, sanseligt udtryk. Ingen omsvøb, no nonsense.

Poul Ruders (f. 1949)

Poul Ruders' *Tattoo for one* fra 1984, der står på årets program, er et virtuost

værk for soloklarinet. Værket er præget af komponistens instrumentale fantasi. Her væver fanfarer og militærmotiver sig ind i hinanden med intensitet og rytmisk energi – måske som en forstudie til koncerten for klarinet og dobbelt-orkester fra 1985.

Hans Abrahamsen komponerede som 21-årig sin første strygekvartet *10 Preludes* (1973, opført på Thy Kammermusikfestival 2010), som straks placerede ham som en af de mest interessante komponister i sin generation. I de følgende år komponerede han sine kendteste værker, blæserkvintetten *Walden*, som står på årets program, og sinfoniettaværket *Winternacht* (1976-78).

Efter mange års kompositionspause, hvor Abrahamsen dog præsterede en håndfuld virtuost udførte ensembletransskriptioner af andre komponisters værker, kom hans klaverkoncert i 2000. I 2008 blev *Schnee* (kanons for ni instrumenter) uropført i Witten. Abrahamsens seneste orkesterværk, *Wald* fra 2009, blev i 2010 spillet på verdens største festival for klassisk musik, *the Proms* i Royal Albert Hall, London.

Med sine tidligste værker fra slutningen af 1960'erne og begyndelsen af 70'erne

skrev Hans Abrahamsen sig ind i den såkaldte *ny enkelhed* eller konkretisme, der markerede et dansk opgør med den serielle Darmstadt-tradition (om *ny enkelhed*, konkretisme og Darmstadt-modernisme, se programbog 2009, siderne 21 og 36-37).

Hans Abrahamsen (f. 1952)

Selv om hans erfaring med konkretismen og dens formelle konstruktionsprincipper stadig spiller en rolle for Abrahamsen, er hans senere værker præget af en associationsskabende, lyrisk udtryksfuldhed.

I kvintetten *Walden* fra 1978 kommer Abrahamsens sarte, romantisk-splintrede univers til udtryk. Kvintetten har navn efter titlen på en bog af den amerikanske digter-filosof Henry David Thoreau, hvori han beskriver sit ensomme liv i Massachusetts store skove i midten af 1800-tallet. Med sin opfordring til fordybelse i de nærværende, hverdagsagtige omgivelser har Thoreau været en vigtig inspirationskilde for amerikanske komponister fra Charles Ives til John Cage. Blæserkvintetten *Walden* står i gæld til Thoreaus ideer ved, at den udnytter det enkleste og mest hverdagsagtige materiale til at skabe nye (og gamle) overraskende oplevelser. Selv skriver Hans Abrahamsen om kvintetten:

En mængde overflødig materiale er skrællet bort for at give plads for egen-skaber som identitet og klarhed. Forskellige lag mødes i kvintetten såsom det organiske (vækst, blomstring, forfald), det konkretistiske (mekaniske mønstre) og det beskrivende (fjerne hornsignaler og anden spøgelsesagtig musik fra fortiden, der melder sig i vores bevidsthed som i en drøm).

Den afro-amerikanske ragtime-pianist og komponist, **Scott Joplin**, fik sit gennembrud i 1899 med *Maple Leaf Rag*. Scott Joplin indledte sin karriere som barpianist i St. Louis, og efter gennembruddet 1899 komponerede han talrige ragtimekompositioner, ligesom han indspillede en del af sine kompositioner på pianolaruller. Joplin forsøgte at udbygge ragtime til større former, f.eks. i balletten *The Ragtime Dance* og operaen *Treemonisha* (begge 1911); men forsøgene blev fiaskoer, hvilket sikkert var medvirkende til hans psykiske sammenbrud og tidlige død. Scott Joplin og ragtime fik en overvældende renæssance i 1974, da hans komposition *The Entertainer* fra 1902 blev anvendt i George Roy Hill's film *The Sting* (1973, *Sidste stik*). Man kan høre Scott Joplin spille *Maple Leaf Rag* og *The Entertainer* ved at søge titlerne på *google, you tube*.

Maple Leaf Rag står på årets program i et arrangement for blæserkvintet af Earl C. North.

MUSIKVÆRKET, 7900 NYKØBING

FREDAG DEN 12. AUGUST KL. 19.30

Joseph Haydn (1732-1809)
Trio i G-dur Hob. XV nr. 25 (1795)
for violin, cello og klaver

Andante
Poco Adagio: Cantabile
Rondo all'Ongharese: Presto

violin: Suyeon Kang
cello: Morten Zeuthen
klaver: Daniel Blumenthal

Walter Rabl (1873-1940)
Kvartet i Es-dur op. 1 (1896)
for klarinet, violin, cello og klaver

Allegro moderato
Adagio molto
Andantino un poco mosso
Allegro con brio

klarinet: Chad Burrow
violin: Suyeon Kang
cello: Morten Zeuthen
klaver: Daniel Blumenthal

--- Pause ---

Johann Baptist Vanhal (1739-1813)
Divertimento i G-dur
(kompositionsår ukendt)
for violin, bratsch og kontrabas

Allegro
Menuetto
Adagio
Menuetto
Allegro

violin: Nadja Nevolovitsch
bratsch: Máté Szücs
kontrabas: Artem Nikolaevskiy

Sergei Prokofiev (1891-1953)
Kvintet i g-mol op. 39 (1923)
for obo, klarinet, violin, bratsch og
kontrabas

I Tema: Moderato – Variation 1:
L'istesso tempo. Variation 2: Vivace
II Andante energico
III Allegro sostenuto, ma con brio
IV Adagio pesante
V Allegro precipitato, ma non troppo
presto
VI Andantino

obo: Nermis Miesis
klarinet: Cecilia Kang
violin: Nadja Nevolovitsch
bratsch: Máté Szücs
kontrabas: Artem Nikolaevskiy

Joseph Haydn er født i Rohrau, der ligger stik øst for Wien i grænseområdet op mod det nuværende Slovakiet og Ungarn. Området var dengang – som nu – præget af en etnisk blandingskultur. Det kom til at spille en rolle for Haydn, idet han senere gerne optog etniske motiver i sin musik.

1761 blev Haydn vicekapelmester – fra 1766 kapelmester – hos fyrst Esterházy, der tilhørte en af Europas rigeste adelslægter. Fra 1762 hed fyrsten Nicolaus med tilnavnet "den prægtige". Haydn stod i fyrstehusets tjeneste indtil 1790, hvor han blev afskediget med en god pension. Siden da og indtil sin død 1809 levede Haydn i Wien. Her blev han engageret af komponisten, violinisten og impressarioen Johann Peter Salomon til at give koncerter i London, hvor han blev modtaget med åbne arme. Haydn virkede i London i to perioder (1790-92 og 1794-95), og opholdet blev såvel kunstnerisk som økonomisk et højplateau i Haydns liv.

Haydns levetid spænder tidsmæssigt fra den sene barok til den sene wienerklassik. Med henvisning til hans omfattende produktion af klaversonater, symfonier og strykekvartetter opfattes han med rette som skaberen af den wienerklassiske

stil på instrumentalmusikkens område. Med sine store messer og oratorier førte han omkring 1800 også den klassiske vokalmusik til et højdepunkt.

Haydn komponerede 38 trier for violin, cello og klaver. Som helhed tog de sigte på tidens store klientel af borgerlige "musikliebhave", der efterspurgte teknisk overkommelig kammermusik til den hjemlige musiceren. Haydns tresatsede klavertrioer rummer megen frisk og inspirerende musik og danner et vigtigt forbindelsesled til Beethoven, fra hvem den store trio-linje går videre over Schubert og Schumann til Brahms.

Klavertrioen i G-dur Hob. XV nr. 25, der står på årets program, er komponeret i England i 1795 og tilegnet Haydns veninde Rebecca Schroeter. Den bærer tilnavnet *Gypsy-* (*Sigøjner-*) eller *Gypsy Rondo-trio* på grund af dens Rondo-finale i ungarsk stil.

Med sin indledende *Andante*, der er en yndefuld variations-sats, sin syngende *Andante* som anden sats og sin flygende *Rondo all'Ongarese* som tredje sats er det den mest berømte og hyppigst spillede af Haydns klavertrioer.

Som 71-årig – i 1803 – var Haydn træt; han opgav at fuldføre sin sidste strykekvartet op. 103, som derfor er udgivet med kun to satser.

Haydns visitkort fra hans sidste år i Wien udtrykker den erkendelse: med resigneret selvironi citerer han melodi og tekst til de to første strofer af korsatsen *Der Greis (Oldingen)*: Hin ist alle meine Kraft; alt und schwach bin ich. (Svunden er min ungdoms kraft; gammel og svag er jeg.)

Den østrigske komponist, dirigent og pianist **Walter Rabl** er ukendt for de fleste. Hans produktion er begrænset til få værker, der alle er fra hans ungdomsår. Som 30-årig holdt han op med at komponere og virkede resten af sit liv som dirigent og akkompagnatør.

Walter Rabl blev født i Wien i 1873 og var allerede som barn en meget fin pianist. I Wien studerede han komposition og

senere musikvidenskab hos den berømte musikforsker Guido Adler ved Det Tyske Universitet i Prag. Her erhvervede han i 1898 – som 25-årig – doktorgraden i musikvidenskab. Kort derefter blev han ansat som syngemester ved operaen i Dresden. I årene 1903–24 turnerede Rabl som operadirigent over hele Tyskland. Derefter arbejdede han som efterspurgt akkompagnatør og vejleder for tidens førende sangsolister.

Walter Rabl's kvartet i Es-dur op. 1 for klarinet, violin, cello og klaver har en interessant forhistorie. Rabl indleverede i 1896 kvartetten til bedømmelse ved en konkurrence for unge komponister. Konkurrencen var udskrevet af *Tonkünstlerverein*, Wiens berømte komponistforening, og juryens formand var Johannes Brahms. Med sin kvartet op. 1 vandt Rabl førsteprisen, og Brahms, dervar begejstret for den unge komponist, som han ikke kendte på forhånd, anbefalede sit eget forlag, *Simrock* i Wien, at udgive værket. Det følgende år udgav forlaget kvartetten sammen med *Fantasiestykker for klavertrio* op. 2, fire lieder op. 3 og fire lieder op. 4. I de følgende år komponerede Rabl foruden lieder også en violinsonate og en symfoni.

De fleste af Rabl's værker ligger i stilistisk forlængelse af Schumann og Brahms;

men med operaen *Liane* fra 1903, der er baseret på et romantisk eventyr, tog Rabl's stil en progressiv drejning – denne gang inspireret af Richard Wagner. Selv om operaen blev vel modtaget af publikum og kritikere, blev *Liane* Rabl's sidste værk.

Walter Rabl (1873-1940)

Rabl's op. 1, der er tilegnet Johannes Brahms, var den første kvartet skrevet for klarinet, violin, cello og klaver; besætningen blev senere brugt af Olivier Messiaen i hans berømte *Quatuor pour la fin du temps* (Kvartet til tidens ende)

fra 1941, der blev opført på Thy Kammermusikfestival i 2002, 2005 og 2008.

Kvartetens første sats, *Allegro moderato* i sonateform, har en langsom, lyrisk indledning, der udvikler sig til en lidenskabelig og dramatisk bearbejdning af de indledende temaer. Med fin klanglig virkning udveksles sidetemaets korte motiver mellem instrumenterne på en måde, der fornemmes inspireret af fuglesang. Den korte, men dramatiske gennemførlingsdel fører til en ændret reprise.

Anden sats, *Adagio molto*, er formet som 5 variationer over et mørktfarvet tema, der i sin karakter er en sørgemarch. I den 2. variation, *Allegro vivace*, omformes temaet og bliver nu afsæt for en livlig og rytmisk markant dansesats – tydeligt inspireret af ungarsk folkemusik (her har Brahms nikket bifaldende!). Den 4. variation, *Andante ma non troppo*, er en stort anlagt fuga, medens den 5., *Lento grandioso*, danner kulminationen på disse fine karaktervariationer.

Den korte tredje sats, *Andantino un poco mosso*, er med sine smukke, sangbare melodier i violin, klarinet og cello over klaverets vuggende akkordrytmer i 6/8 et lyrisk hvilepunkt i storformen.

Fjerde sats, *Allegro con brio*, danner – ikke mindst på grund af den virtuost udformede klaverstemme – en brillant afslutning på dette talentfulde ungdomsarbejde.

Den tjekkiske komponist **Johann Baptist Vanhal** (1739–1813) var samtidig med Joseph Haydn (1732–1809). Han virkede i Wien, men en psykisk ustabilitet hindrede ham i at opnå nogen fast ansættelse. Derfor levede han freelance som komponist og lærer. Han var en glimrende og uhyre produktiv komponist; men som adskillige andre stod han i skyggen af de tre store skikkelser i wienerklassikken, Haydn, Mozart og Beethoven, der i en lang, sammenhængende periode – fra ca. 1770 til omkring 1825 – dominerede den europæiske musikscene med værker, der sammenfattede tidens stilistiske strømninger i en syntese af uhørt kunstnerisk standard. Men de talentfulde komponister i andet geled er også værd at beskæftige sig med; og Johann Baptist Vanhal er en af dem.

Der findes omkring 700 trykte værker af Vanhal, hvoraf 100 symfonier og lige så mange strygekvartetter var blandt de mest populære.

Hans musik er dramatisk og farverig, og flere værker, f.eks. en g-molsymfoni fra

1770, er skrevet i den *Sturm und Drang*-stil, der udviklede sig i Nordtyskland med især J.S. Bachs næstældste søn, Carl Philipp Emanuel Bach (1714–88), som toneangivende. Oprindeligt er *Sturm und Drang* titlen på et drama af den tyske forfatter F.M. von Klinger fra 1766; men navnet blev senere knyttet til en litterær bevægelse i Tyskland, der reagerede mod oplysningstidens fornuftsdyrkelse til fordel for en svælgen i stærke følelser (et hovedværk er Johann Wolfgang Goethes *Den unge Werthers lidelser*, 1774).

Johann Heinrich Füssli, *Mareidtet* 1781

Med sine makabre og fantastiske motiver repræsenterer Füssli (1741–1825) *Sturm und Drang*-stilen i billedkunsten. Skønt han ikke var anerkendt af datidens kunstkritikere, var hans værker populære, og *Mareidtet* blev fremstillet i seks kopier beregnet til gravering og reproduktion på tryk. En af kopierne kom til at hænge i kontoret hos psykoanalytikeren Sigmund Freud, der tolkede drømme som manifestationer af undertrykte seksuelle drifter.

Som helhed blev den litterære *Sturm und Drang* en vigtig forløber for 1800-tallets *romantik*.

Med den musikalske *Sturm und Drang*-stil brød en ny følsomhed igennem, der i orkester- og kammermusikken, men specielt i musikken for tasteinstrumenter, kom til udtryk i dramatiske og udtryksfulde værker og frie fantasier. Selv om *Sturm und Drang*-perioden var forholdsvis kort, fik den betydelig indflydelse på Haydn, Mozart og Beethoven – specielt på klavermusikkens område. Mozarts såkaldte lille g-molsymfoni K 183 fra 1773 er dog et rendyrket eksempel på den symfoniske *Sturm und Drang*-stil.

Johann Baptist Vanhals *Divertimento i G-dur* for violin, bratsch og kontrabas, som står på årets program, vidner om komponistens format. Genren divertimento (af *divertire*: adspredt eller underholde) blev dyrket i sidste halvdel af 1700-tallet. Et divertimento består af en række kortere instrumentale satser, typisk fem, af afvekslende og underholdende karakter (divertimento, notturmo, cassation og serenade er fire forskellige betegnelser for samme genre). Divertimentoet er historisk set en blandingsform med træk fra bl.a. baroksuiten med dens friere sammenstilling af forskellige stiliserede

dansesatser, heriblandt menuet. Der blev skrevet divertimenti både for orkester og for kammermusikalske besætninger, til udendørs brug normalt kun for blæsere. Joseph Haydns første 12 strygekvartetter, opp. 1 og 2 fra 1755–56, er divertimenti med følgen: hurtig sonatesats – menuet I – langsom sats – menuet II – hurtig sonatesats.

Elementer fra *Sturm und Drang*-stilen kom – i afdæmpet form – ofte til udtryk i divertimentoet ved melodiske kontraster, dristig harmonik og en grundstemning af udtryksfuld inderlighed. Dette gælder også Vanhals *Divertimento i G-dur*, specielt 3. sats *Adagio* og 5. sats *Allegro*.

I den første hurtige sats i sonateform, *Allegro*, er den førende violinstemme glansfuldt og brillant udformet. I anden sats, en *Menuetto* med trio, spiller kontrabassen en hovedrolle i triodelen. Tredje sats er en langsom og meget udtryksfuld *Adagio*; fjerde sats er igen en *Menuetto* med trio, som med sin "gående" bas er orienteret mod baroktiden. Den femte og sidste sats, en kort og livlig *Allegro* i to dele, der repeteres, sætter med violinens fantasifulde og kontrastrige udfoldelse et fint punktum for denne charmerende og velskrevne strygetrio.

Den russiske komponist og pianist **Sergei Prokofiev** begyndte allerede som 6-årig at komponere. Som 13-årig – i 1904 – blev han optaget på konservatoriet i Skt. Petersborg, hvor han i 10 år studerede klaver og komposition hos bl.a. Rimskij-Korsakov. I 1915 skrev han orkesterværket *Skytisk Suite*, der oprindeligt var tiltænkt Diaghilevs *Russiske Ballet* i Paris. Suitens fire satser skildrer scener fra det hedenske Rusland, og musikkens rytme og klang er hård og aggressiv. Såvel i emnevalg som i tonesprog er *Skytisk Suite* derfor beslægtet med Stravinskys ballet *Le Sacre du Printemps (Forårsofferet)*, hvis uropførelse i Paris 1913 førte til tumult og voldsomme slagsmål. *Skytisk Suite* placerede Prokofiev som en af Ruslands mest progressive komponister.

Prokofiev forlod Rusland efter revolutionen i 1917 og rejste over Japan til USA. Her gjorde han sig bemærket som en fremragende pianist. 1922 slog han sig ned i Paris, hvor han skrev en række balletter i samarbejde med Diaghilev. I 1936 tog han fast ophold i Moskva, hvor han døde i 1953. Som andre kunstnere var Prokofiev underlagt sovjetregimets krav om, at deres værker skulle tjene opbygningen af det kommunistiske samfund. Dertil bidrog komponisterne med folkløstiske hyldestkantater og pro-

gramsymfonier i neoklassisk stil. Også Prokofiev komponerede i årene efter 1936 enkel, patriotisk brugsmusik, bl.a. det pædagogiske melodrama *Peter og Ulven* 1936, musik til Eisensteins film *Alexander Nevskij* 1938 og balletten *Romeo og Julie* samme år. Selv om myndighederne ofte kritiserede hans musik for at være "formalistisk", modtog han to gange den eftertragtede Stalinpris.

Kammermusikken spiller en mindre rolle i Prokofievs produktion. Han komponerede – foruden obokvintetten i g-mol op. 39, der står på årets program – to strygekvartetter og *Overture on Hebrew Themes* op. 34 for klarinet, klaver og strygekvartet (opført på Thy Kammermusikfestival i 2006). Derudover en sonate for to violiner, en sonate for violin og klaver og en sonate for fløjte og klaver op. 94 (opført på Thy Kammermusikfestival i 2008).

I 1924, da Prokofiev boede i Paris, modtog han fra den russiske koreograf Boris Georgevich Romanov en bestilling på musik til en ny ballet, som senere fik navnet *Trapèz*. Det "orkester", som spillede til Romanovs omrejsende ballettrup, bestod af kun fem musikere, der spillede obo, klarinet, violin, bratsch og kontrabas. Da der ikke på forhånd var fastlagt nogen handling eller koreografi, som Prokofiev

skulle forholde sig til, komponerede han til de fem musikere et værk i seks satser, der dels kunne egne sig som musik til en ballet om livet i et cirkus, dels kunne fungere som musik til koncertopførelse. Balletten blev ingen succes. Den forsvandt hurtigt fra repertoiret, ligesom dens originale scenegang og koreografi er gået tabt. I nyere tid har man rekonstrueret balletten *Trapèz* i fem billeder:

1. Ballerina.
2. Bøndernes dans.
3. Akrobaterne tumler rundt; de griber Ballerinaen.
4. Udfordrer til duel; kamp på fyrværkeri; hvirvler rundt; eksplosion.
5. Klovnen sørger over den døde Ballerina.

Kvintetten er med sine enkle, skarpt skårne motiver, markante rytmer og farverige, men "primitive" harmonik inspireret af landsmanden Igor Stravinsky – specielt hans berømte balletter fra "den russiske periode", *Petrusjka* 1911 og *Le Sacre du printemps* 1913. Kvintettens hurtige satser er burleske, vittige og musikantiske, medens de langsomme satser er mørkere i tonen og tydeligt inspireret af russisk folkemusik – alt i alt et broget musikalsk erindringsbillede fra 1920'ernes Paris.

Sergei Prokofiev i New York 1928

VESTERVIG KIRKE, 7770 VESTERVIG

LØRDAG DEN 13. AUGUST KL. 16.00

W.A. Mozart (1756-91)
Fløjtekvartet i A-dur K 298 (1787)

Andante
Menuetto
Rondeau: Allegretto grazioso

fløjte: Craig Goodman
violin: Elisabeth Zeuthen Schneider
bratsch: Máté Szücs
cello: Morten Zeuthen

Carl Nielsen (1865-1931)
Blæserkvintet op. 43 (1922)

Allegro ben moderato
Menuet
Præludium – Tema con variazioni

fløjte: Mira Magrill
obo: Nermis Miesis
klarinet: Cecilia Kang
horn: Stacie Mickens
fagot: Eric Rutherford

Poul Ruders (f. 1949)
Strygekvarteret nr. 2 (1979)

Senza problema
Siciliano

violin 1: Nóemy Gagnon-Lafrenais
violin 2: Alexander Fortes
bratsch: Maja Wegrzynowska
cello: Morten Zeuthen

Om Poul Ruders biografi og vigtigste værker, se side 14

--- Pause ---

Maurice Ravel (1875-1937)
Sonate (1922) for violin og cello

Allegro
Très vif
Lent
Vif, avec entrain

violin: Suyeon Kang
cello: Morten Zeuthen

Om Ravels biografi og vigtigste værker, se side 12.

Carl Nielsen (1865-1931)
Tre klaverstykker op. 59 (1938)
arr. 1990 af Hans Abrahamsen (f. 1952)

Nr. 1: Impromptu
Nr. 2: Molto adagio
No. 3: Allegro non troppo

fløjte: Craig Goodman
obo: Nermis Miesis
klarinet: Cecilia Kang
fagot: Eric Rutherford
horn: Stacie Mickens
violin 1: Alexander Fortes
violin 2: Nóemy Gagnon-Lafrenais
bratsch: Maja Wegrzynowska
cello: Morten Zeuthen
kontrabas: Artem Nikolaevskiy

W.A. Mozart (1756-91)
Fløjtekvartet i C-dur K 285b (1778)

Allegro
Andante

fløjte: Craig Goodman
violin: Elisabeth Zeuthen Schneider
bratsch: Máté Szücs
cello: Morten Zeuthen

Inden for wienerklassikken – den musikalske stilperiode, der med centrum i Wien stabiliserede sig i årene ca. 1770-1800 med Haydn, Mozart og den unge Beethoven som toneangivende – er **Wolfgang Amadeus Mozart** den mest forbløffende. Han komponerede med utrolig lethed og lod sig inspirere af de impulser, han som barn og teenager modtog på rejserne sammen med sin far til Europas kulturelle centre. Faderen var den ansete musikpædagog, violinist og vicekapelmester ved hoforkestret i Salzburg, Leopold Mozart.

Wolfgang Amadeus Mozarts produktion er omfattende. I sit korte liv (han døde som 35-årig) komponerede han 41 nummererede symfonier, solokoncerter (heriblandt 28 klaverkoncerter) og kammermusik foruden operaer. De seks fra årene 1781-91 hører til det internationale standardrepertoire, heriblandt *Figaros bryllup* 1786, *Don Juan* 1787 og *Tryllefløjten* 1791.

Mozart boede sammen med sine forældre i Salzburg, hvor han fra sit 13. år var ansat som ulønnet koncertmester i hoforkestret hos fyrst-ærkebiskop Hieronimus Colloredo, som han havde et anstrengt forhold til (Colloredo var træt af, at hans koncertmester aldrig var hjemme). I 1777 søgte han og faderen igen om rejsetilladelse, der denne gang ikke blev bevilget. I stedet blev de begge afskediget!

Faderen blev dog taget til nåde igen. For første gang rejste Mozart ud i verden uden sin far, dog ledsaget af moderen. Sammen med hende indledte han sin sidste store rejse til Mannheim og Paris. Under opholdet i Paris døde moderen, og Mozart vendte alene tilbage til Salzburg i begyndelsen af 1779, hvor han overtog en stilling som organist ved ærkebiskoppens hof. Derved blev han økonomisk bedre stillet end før; men for hans kunstneriske udvikling var det et tilbageskridt.

Efter to begivenhedsløse år flyttede Mozart i 1781 – meget mod faderens vilje – til Wien, hvor han som den første etablerede sig som frit skabende kunstner uden nogen fast ansættelse. I de følgende 10 år udfoldede Mozart som komponist af bestillingsværker, som klaversolist, kammermusiker (Mozart var en glimrende bratschist) og som lærer en fabelagtig produktivitet; men i sine sidste år var han af forskellige grunde omstridt som komponist; publikum svigtede, og på trods af at han havde tjent mange penge som freelance, efterlod han sig ved sin død i 1791 en betydelig gæld (læs evt. mere derom i programbog 2010 side 19).

Da Mozart som 21-årig i 1777 indledte sin rejse til Mannheim og Paris, var han allerede europæisk berømt som komponist og klavervirtuos. Mor og søn ankom til Mannheim den 30. oktober 1777, og de blev i byen til den 14. marts det følgende

år. Mozart glædede sig over det fremragende hoforkester, hvis leder, komponisten Johann Christian Cannabich, han lærte at kende. I løbet af de fem måneder, opholdet varede, blev han også ven med flere af orkestrets musikere og forelskede sig desuden i Aloysia Weber, nodeskriveren og souffløren Fridolin Webers 17-årige, sangbegavede datter. Hun lod Mozart vide, at slog han igennem i Paris, så måske ... Det gjorde han ikke; forholdet gik over styr, og i 1782 giftede Mozart sig med søsteren Constanze Weber.

Opholdet i Mannheim gav anledning til flere kompositioner, bl.a. koncerter og kammermusik skrevet til orkestrets musikere, der var blandt Europas bedste. Desuden præsenterede orkestrets fløjtenist, Johann Baptist Wending, Mozart for den velhavende skibslæge ved Hollandsk Østasiatisk Kompagni, De Jean, der selv var fløjtespiller. Denne tilbød Mozart 200 Gylden for tre korte, enkle koncerter og et par fløjtekvartetter. Selv om Mozart i et brev til faderen fra den 14. februar 1778 bekendte, at fløjten var et instrument, han ikke brød sig om, så tog han fat på bestillingsarbejdet. I løbet af vinteren komponerede han tre fløjtekvartetter, der blev afleveret til De Jean i løbet af februar 1778. Den sidste af Mozarts i alt fire fløjtekvartetter, K 298 i A-dur, er et senere værk.

Kvartet for fløjte og strygetrio K 298 i A-dur.

Den 4. af Mozarts kvartetter for fløjte og strygetrio er formentlig komponeret i Wien omkring 1787. Den er skrevet til Mozarts ven, botanikeren Gottfried von Jacquin, og hører til de mindre fordringsfulde værker, som Mozart komponerede til uformelle og festlige sammenkomster i gode venners lag. At det forholder sig sådan, viser den spøjse spilleanvisning, som Mozart gav tredje sats: *Rondieaoux, ma non troppo presto, però non troppo adagio. Così-così con molto garbo ed espressione (En rond-mjaw, ikke for hurtig, heller ikke for langsom. Bare sådan, med megen charme og udtryk)*. I fløjtekvartetten K 298 bygger Mozart på temaer fra andre komponisters værker – i samtiden en ganske almindelig praksis.

Første sats, *Andante*, er tema med variationer over sangen *An die Natur* af Mozarts ven, komponisten Franz Anton Hoffmeister. Fløjten præsenterer det enkle tema, der efterfølges af fire variationer med henholdsvis fløjte, violin, bratsch og cello som førende stemmer. Imod wienerklassisk sædvane mangler en variation i mol og en langsom sats.

Anden sats er en kort menuet med trio, der – noget usædvanligt – står i samme toneart (D-dur). I den korte trio udfolder fløjten sig solistisk på baggrund af den franske folkesang *Il a*

des bottes, des bottes, Bastien (Bastien har støvler, har støvler).

Tredje sats er en rondo, hvis tema er en arie fra en af tidens populære komiske operaer, nemlig Giovanni Paisiellos *Le gare generose (Den generøse Rival)* fra 1786, som Mozart havde hørt i Prag.

Den danske komponist, violinist og dirigent **Carl Nielsen** er en stor skikkelse i dansk musikhistorie, og hans indflydelse på de følgende generationer af danske komponister har været betydelig. Som kunstner var han på højde med de komponister, der befolkede den europæiske musikscene på hans tid: Sibelius, Debussy, Richard Strauss, Mahler, Reger, Schönberg, Bartók og Stravinsky. Især fra begyndelsen af 1960'erne har hans værker vundet stadig større international opmærksomhed og anerkendelse. Carl Niensens produktion spænder over bl.a. orkester-, kammer- og klavermusik, koncerter, operaer og anden scenemusik og ikke mindst en perlerække af danske sange.

Allerede Carl Niensens to første symfonier (1892 og 1902) viser en bevægelse bort fra romantikkens harmonisk baserede sats i retning af en tematisk udviklende, mangestemmig skrivemåde, som sammen med en utraditionel benyttelse af tonaliteten videreudvikles i de følgende

symfonier. I den 3. symfoni, *Sinfonia espansiva* (1910-11), greb han således afgørende ind i det traditionelle symfonibegreb for at skildre musikkens kraft: I værket begyndelse, hvor tonen *a* udhamres under stadig rytmisk acceleration for endelig at slynge hovedtemaet ud, forstår vi, at der her arbejdes med en rytmisk intensitet, der i 1911 var uhørt i dansk musik (se billede og billedtekst side 25). I den 6. og sidste symfoni (*Sinfonia semplice* 1925) er det kammermusikalske – som i fløjte- og klarinetkoncerten fra samme tid – stærkt fremtrædende; her peger humoristiske og groteske indslag i retning af en nyorientering (se også om Carl Niensens *Tre klaverstykker* fra 1928 på siderne 26-27).

Carl Niensens Blæserkvintet op. 43 er et af hans hyppigst opførte værker og et af hans mest populære. Den er det første betydelige danske værk i genren og på en måde skoledannende, for så vidt som blæserkvintetten nærmest blev en specialitet blandt danske komponister i 1900-tallet (Ebbe Hamerik, Poul Schierbeck, Otto Mortensen, Flemming Weis, Henning Wellejus, Jørgen Bentzon, Jørgen Jersild, Finn Høffding, Vagn Holmboe, Niels Viggo Bentzon, Jan Maegaard, Per Nørgård, Ib Nørholm, Hans Abrahamsen og Niels Rosing-Schow).

Om blæserkvintettens tilblivelse har Carl Nielsen selv fortalt, at inspirationen kom

en aften, da han tilfældigt ringede til pianisten Chr. Christiansen. I telefonen hørte han fire blæsere fra Det Kongelige Kapel øve Mozart. Han blev så optaget af blæserklangen, at han kort efter ringede på døren hos Chr. Christiansen for at høre mere. Oplevelsen satte spor, så han hurtigt gik i gang med at komponere sin kvintet. Slutsatsen er en variationsrække over hans egen kendte salmemelodi til *Min Jesus, lad mit hjerte få* fra 1919 (her udvidet med otte takter). Til denne sats skriver han et vidunderligt smukt forspil eller prælude, hvor oboen erstattes af det varmtklingende engelskhorn (en dyb obo).

Leonard Bernstein dirigerer *Espansiva* ved en prøve med Det Kgl. Kapel

Dirigenten, komponisten, pianisten og forfatteren Leonard Bernstein (1918-1990) modtog i 1965 Léonie Sonnings Musikpris ved en koncert i Odd Fellow Palæet mandag den 17. maj 1965. Ved den lejlighed dirigerede Bernstein Carl Nielsens 3. symfoni, *Espansiva*. Den 18. maj skrev Kai Flor i Berlingske Tidende:

Med sand Carl Nielsen-besjæling fik Bernstein symfoniens væsen til som aldrig før at udvide sig "ekspansivt". Som en bombe, ladet med musikalsk energi og dog med fuldstændig kontrol over hver tone, førte han satsen igennem, dansede dens motiver, tvang dens livsvilje frem, favnede den brede, lyriske skønhed med et ritardando, der fuldendte temaets triumf og holdt dets sidste tone i et stigende fortissimo. Carl Nielsen ville efter første sats, om han havde hørt det, læne sig endnu mere bleg tilbage i sin stol, magtstjålet af sin egen musiks storhed.

Selv har Carl Nielsen skrevet til brug for et koncertprogram:

Kvintetten for Blæsere – her har Komp. søgt at give de forskellige Instrumenter Karakter. Snart snakker de i Munden paa hinanden, snart helt alene ...

Samtidige tunger har antydnet, at Carl Nielsen ikke blot har tegnet instrumenternes karakter, men også de oprindelige musikeres, den iltre klarinet (Aage Oxenvad), den beroligende fagot (Knud Lassen) etc.

Poul Ruders' strygekvartet nr. 2 er bestilt af Carl Nielsen-kvartetten i 1978 og opført af denne i 1980. Om strygekvartetten fortæller komponisten:

Værket er i to satser, og den første, Senza problema (Uden problemer), er en sprudlende, lysende-energisk scherzo med en frysende, afklaret triodel som midterakse. Satsens lyse polyfoni leder tanken hen på den diverterende italienske barok.

Anden sats, Siciliano, er en tyst, langsom dans i tredelt takt. Alle fire strygere spiller med sordin, og musikken dufter af svundne tider og søde minder anet gennem den simrende varmedis. En enkel, vemodig bratsch-solo afslutter værket, der således fortøner sig og forsvinder langt ude i horisonten.

Sammen med Béla Bartók, Paul Dukas, Manuel de Falla, Albert Roussel, Eric Satie og Igor Stravinsky blev **Maurice Ravel** opfordret til at bidrage med en komposition til en udgave af det franske musikmagasin *La Revue musicale*, der var tilegnet Debussys minde, og som udkom i december 1920. Ravels bidrag blev senere til første sats af sonaten for violin og cello. Ravel tog fat på denne sats i april 1920, og det varede endnu to år, inden sonatens fire satser var færdigkomponerede.

Maurice Ravel (1875-1937)

Selv om Ravel i sine værker fra ca. 1905 til 1914 var inspireret af Debussy og hans tonalt banebrydende, klangligt raffinerede og farverige impressionisme, så er sonaten for violin og cello fra 1922 uden enhver impressionistisk indflydelse (om impressionisme, se programbog 2010 siderne 10 og 16). Med sit virtuose

anlæg, sin motoriske fremdrift, mekaniske gentagelser, barske dissonanser og gennemført lineære præg er sonaten snarere beslægtet med Béla Bartóks og Igor Stravinskys værker fra samme periode. Hertil kommer, at Ravel, ligesom Bartók og Stravinsky, inddrager harmoniske og melodiske elementer fra slavisk folke-musik i sin komposition. Selv skrev Ravel: *Musikken er ribbet ind til benet. Jeg giver afkald på harmonisk skønhed for til gengæld at dyrke det melodiske.*

For at skabe enhed i værket lader Ravel de to temaer, der præsenteres i begyndelsen af første sats, vende tilbage i de øvrige satser (*cyklisk form*). Det gælder det første tema i violinen, hvis akkordbrydende melodi veksler mellem mol og dur, og det melodisk kantede og springende andet tema, der præsenteres af celloen.

I anden sats, *Très vif*, som er en Scherzo, gentages første tema melodisk fordelt mellem violin og cello. Også andet tema høres i satsens begyndelse.

Den langsomme tredje sats, *Lent*, indledes med en koralmelodi, der som de fleste andre melodier i værket er kirketonal eller modal. Dvs. at den ikke bygger på dur-moltonalitet, men på middelalderens og renæssancens melodiske principper, som levede videre i folkemusikken i mange europæiske lande, ikke mindst på Balkan og i Rusland.

Den hændelsesrige fjerde sats, *Vif, avec entrain*, udvikler sig ud fra to tonale centre, nemlig *C* og *Fis*. Afstanden mellem tonerne *c* og *fis* er en forstørret kvart, og netop dette interval præger ungarske folkemelodier, der står i *lydisk* toneart (hvis skalagrundlag svarer til klaverets hvide tangenter fra *f* til *f*). Her ligger den forstørrede kvart fra *f* til *h*). Mod slutningen af satsen sammenfatter Ravel sonatens temaer i et virkningsfuldt kontrapunktisk klimaks.

Selv om **Carl Nielsen** i tiden frem til omkring 1960 blev fremhævet og dyrket i det etablerede danske musikmiljø som et sundt forbillede og et bolværk mod alskens modernistisk hurlumhej (ikke mindst atonal ekspressionisme, tolvtonemusik og serialisme), så peger hans senere værker i deres kammermusikalske gennemsigtighed og med deres humoristiske og groteske indslag mod en nyorientering i hans stil (6. symfoni 1925, fløjtekoncerten 1926 og klarinetkoncerten 1928).

Tre stykker for klaver fra 1928, der i Hans Abrahamsens bearbejdelse for 10 instrumenter (blæser- og strygekvintet) står på årets program, er måske det mest "moderne", Carl Nielsen har komponeret. Stilistisk spænder værket vidt: fra førstesatsens begyndelse med de impressionistiske kaskader, senere atonale indslag og uopløste, modernistiske disso-

nanser over indslag af ren treklangsharmonik som i slutningen af første sats og udpræget i anden – til tredjesatsens barske rytmer og folkemusikalske melodidannelser. Hans Abrahamsen har rekonstrueret Carl Nielsens *Tre stykker for klaver* for et solistisk kammerensemble, som er karakteristisk for modernistiske komponister som Arnold Schönberg, der arbejdede samtidig med Carl Nielsen.

Derom siger Hans Abrahamsen:

Bearbejdelser som denne er for mig en dialog, hvorigennem jeg finder mig selv i aspekter af en anden komponists – i dette tilfælde Carl Nielsens – musik.

Hans Abrahamsens bearbejdelse af *Tre stykker for klaver* er fra 1990 og tænkt som en hilsen til Carl Nielsen i anledning af 125-året for hans fødsel.

W.A. Mozart: Kvartet for fløjte og strygetrio K 285b i C-dur

De tre fløjtekvartetter, Mozart komponerede i Mannheim 1778 (K 285, K 285a og K 285b), forener det umiddelbart tilgængelige: melodisk sødme, teknisk brillans og formens klarhed, med det kompositorisk højt udviklede: avanceret tematisk arbejde og raffineret harmonik. Dermed er kvartetterne fine eksempler på tidens elegante, aristokratiske underholdningsmusik.

Fløjtekvartetten K 285b i C-dur er den tredje og sidste kvartet fra Mannheim-tiden. Det meget charmerende værk er i to satser, en *Allegro* i sonateform efterfulgt af en *Andantino* formet som tema med seks variationer. Den musikantiske og livfuldt strømmende førstesats tildeler fløjten en krævende solistisk rolle på baggrund af et udsøgt akkompagnement i strygerne.

Anden sats er en smuk *Andantino* (angiver et tempo lidt hurtigere end *Andante* = roligt gående). I denne sats deltager de fire stemmer i højere grad end i første sats på lige fod i den musikalske proces –

netop et kendetegn for den wienerklassiske kammermusik. Fløjten præsenterer det fint formede tema. Første variation (baseret på gennemgående triol-rytmer) har også fløjten som førende stemme. I anden og tredje variation er det henholdsvis bratsch og cello, der er toneangivende. Efter den fjerde variation i mol følger en langsom, meget udtryksfuld femte *Adagio*-variation. I den sidste og sjette variation ændres temaet til en hurtig, livfuld vals.

Riddersalen på slottet i Mannheim

På slottet i Mannheim udvikledes under kurfyrst Karl Theodor (regerede fra 1743) et hoforkester, der skabte epoke og dannede skole. Den engelske musiksribent Charles Burney hørte orkestret i 1772. I den anledning skrev han: ... *en hær af generaler, lige skikkede til at udfærdige en plan for et slag som til at kæmpe i det.*

I 1778 opholdt Mozart sig i Mannheim. Den 9. juli skrev han til faderen: ...*hvilken disciplin, der hersker i dette orkester! Hvilken autoritet Cannabich har – alt udføres seriøst; Cannabich, som er den bedste orkesterleder, jeg har set, har sine undergivnes kærlighed og respekt.*

KIRSTEN KJÆR MUSEET, 7741 FRØSTRUP

SØNDAG DEN 14. AUGUST KL. 16.00

Joseph Haydn (1732-1809)
Trio i G-dur Hob. XV nr. 25 (1795)
for violin, cello og klaver

Andante
Poco Adagio: Cantabile
Rondo all'Ongarese: Presto

violin: Suyeon Kang
cello: Morten Zeuthen
klaver: Daniel Blumenthal

Programnote, se side 17

Walter Rabl (1873-1940)
Kvartet i Es-dur op. 1 (1896)
for klarinet, violin, cello og klaver

Allegro moderato
Adagio molto
Andantino un poco mosso
Allegro con brio

klarinet: Chad Burrow
violin: Suyeon Kang
cello: Morten Zeuthen
klaver: Daniel Blumenthal

Programnote, se side 17

--- Pause ---

Johann Baptist Vanhal (1739-1813)
Divertimento i G-dur
(kompositionsår ukendt)
for violin, bratsch og kontrabas

Allegro
Menuetto
Adagio
Menuetto
Allegro

violin: Nadja Nevolovitsch
bratsch: Máté Szücs
kontrabas: Artem Nikolaevskiy

Programnote, se side 19

Sergei Prokofiev (1891-1953)
Kvintet i g-mol op. 39 (1923)
for obo, klarinet, violin, bratsch og
kontrabas

I Tema: Moderato – Variation 1:
L'istesso tempo. Variation 2: Vivace
II Andante energico
III Allegro sostenuto, ma con brio
IV Adagio pesante
V Allegro precipitato, ma non troppo
presto
VI Andantino

obo: Nermis Mises
klarinet: Cecilia Kang
violin: Nadja Nevolovitsch
bratsch: Máté Szücs
kontrabas: Artem Nikolaevskiy

Programnote, se side 20

BAKKEGAARDEN, 7742 VESLØS

TIRSDAG DEN 16. AUGUST KL. 19.30

Antonín Dvořák (1841-1904)

Trio i e-mol op. 90, *Dumky* (1891)

for violin, cello og klaver

1. Lento maestoso – Allegro (e-mol)
2. Poco adagio – Vivace non troppo (cis-mol)
3. Andante – Vivace non troppo (A-dur)
4. Andante moderato (quasi tempo di marcia) – Allegretto scherzando (d-mol)
5. Allegro (Es-dur)
6. Lento maestoso – Vivace (e-mol)

violin: Nadja Nevolovitsch
cello: Jacob Shaw
klaver: Patrick Kreeger

Ib Nørholm (f. 1931)

Trio op. 155 (1999)

Essai in memoriam

for violin, cello og klaver

Sereno

Intermezzo. Allegro

Conflitto

violin: Nadja Nevolovitsch
cello: Jacob Shaw
klaver: Patrick Kreeger

--- Pause---

W.A. Mozart (1756-91)

Kvintet i C-dur K 515 (1787)

for 2 violiner, 2 bratscher og cello

Allegro

Menuetto: Allegro

Andante

Allegro

violin 1: Suyeon Kang
violin 2: Salley Koo
bratsch 1: Máté Szücs
bratsch 2: Matan Gilitchensky
cello: Carl-Oscar Østerlind

Om Mozarts biografi og vigtigste værker, se side 23

Bakkegaarden, Vesløs

Antonín Dvořák var – som Smetana før ham og Janáček efter – sin generations førende repræsentant for den tjekkiske nationalromantik, som det allerede i 1878 kom til udtryk i hans *Slaviske Danse* og *Slaviske Rapsodier* for orkester. Men Dvořáks musikalske spændvidde var stor, og hans fortrolighed med og kærlighed til komponister som Mozart, Beethoven og Schubert inspirerede ham i høj grad til også at dyrke de "absolut-musikalske" genrer: symfonien og kammermusikken. Således placerer hans ni symfonier ham som den største symfoniker i 1800-tallets slutning ved siden af Brahms og Bruckner. Listen over kammermusikværker omfatter ikke færre end 14 strygekvartetter, tre strygekvintetter, en strygesekstet, en klaverkvintet og fire klavertrioer foruden solokoncerter for violin, cello og klaver.

Derudover komponerede Dvořák 10 operaer, hvoraf *Rusalka* fra 1900 er den mest populære tjekkiske opera næst efter Smetanas *Den solgte Brud*. Først så sent som 1896-97 tog han fat på sine fem symfoniske digte – en genre, som de nationalt bevidste romantiske komponister ellers foretrak.

En national tone klinger også gennem *Dumky*-trioen fra 1891, den sidste af hans i alt fire klavertrioer. Tilnavnet *Dumky* stammer fra trioens anvendelse af de slaviske musikformer *dumka* og *furiant*. *Dumka* er en melankolsk, folkelig

ballade, oftest i mol (som her: fire af seks satser), medens *furiant* er en mere livlig og rytmisk markeret dansesats. Trioen er speciel derved, at den indeholder seks identisk opbyggede satser (*dumky* – *furiant*), der dog varierer i henseende til tonearter og i den måde, hvorpå elementer fra *dumkaen* vender tilbage mod slutningen af den enkelte sats – som en afbalancering. De tre første spilles *attacca*, dvs. uden pause mellem satserne

Kombinationen af de to folkelige former skaber i klavertrioen op. 90 en række dramatiske kontraster, ikke blot mellem de to karakterforskellige satstyper, men også mellem *dumkaens* smukke, melankolske melodier i strygerne og klaverets spændstige danserytmer i *furianten*.

Den danske komponist og organist **Ib Nørholm** var fra 1981 til 2001 professor i komposition på Det Kongelige Danske Musikkonservatorium i København.

I 2009 modtog Ib Nørholm sammen med violinisten Serguei Azizjan og komponisten Anders Brødsgaard den prestigefyldte Carl Nielsen-pris.

Ib Nørholm regnes for en af vor tids betydeligste danske komponister. Hans symfonier er det vigtigste bidrag til genre siden Carl Nielsen og Holmboe, og hans vokalværker – for såvel kor- som

solostemmer – er stærke og personlige vidnesbyrd om hans forankring i dansk sangtradition. Indtil 1959 var han anerkendt som viderefører af traditionen fra Carl Nielsen og læreren Vagn Holmboe; men efter mødet med den europæiske modernisme i Rom og Köln 1959-60 og med Fluxusfestivalen i København 1962 udforskede han forskellige traditionsoverskridende teknikker, fra serialisme i den første klavertrio op. 22 (med tilnavnet *Tabeltrio* 1959 opført på Thy Kammermusikfestival 2009) til brug af ikke-musikalske virkemidler i en slags instrumentalt teater (*Direction: inconnue* 1962-64). Siden har Nørholms udvikling – ikke mindst gennem hans operaer og indtil nu 12 symfonier – været en storstilet afsøgning af udtryksmuligheder; med komponisten Karl Aage Rasmussens ord: ... *fra collage og "happenings" over pluralisme og neoexpressionisme til en postmoderne sameksistens af mange, lige gyldige stiludtryk; men han er flere gange vendt tilbage til serielle strategier som middel til renselse og afklaring.*

Der er en betragtelig afstand fra Ib Nørholms strengt serielle, første klavertrio op. 22 fra 1959 til den tredje klavertrio op. 155 fra 1999, der står på årets program. Som helhed er trio op. 155 et mesterligt eksempel på den stilistiske åbenhed og fleksibilitet, der siden 1970'erne har præget Ib Nørholms musik.

Ib Nørholm (f. 1931)
 Foto Niels Winther
 © Edition Kontrapunkt

Der er noget "fortællende" over første sats, *Sereno*, som er præget af glidende overgange mellem traditionelle og modernistiske træk. Klaverets indledende figurationer klinger – som adskillige af satsens temaer – med næsten romantisk patos; og det klassisk strenge kontrapunkt i satsens midterste del er komponeret med vid og bid: en kanon mellem violin og cello sættes op mod sin egen omvendning i klaveret. Selv om værket som helhed er uden fast tonal forankring, bringer slutningen med sine enkle akkorder og melodier en traditionel tonalitet i erindring.

Anden sats, *Intermezzo. Allegro*, er en brillant og kontrastrig scherzo, der slutter på en i sammenhængen overraskende B-durakkord.

Tredje sats, *Conflitto*, udfolder en strøm af musikalsk og rytmisk energi i "konflikten" mellem enkle, sangbare melodier og dramatisk fortættede, polyfone afsnit. Det er en underfundig, næsten naiv, folkelig melodi, der får det sidste ord – violinens opadgående melodiske slutning klinger som et spørgsmål. Ubesvaret.

Som 17-årig, i 1773, komponerede **Wolfgang Amadeus Mozart** den første af sine i alt fem strygekvintetter. På højden af sit mesterskab, i tiden fra foråret 1787 til foråret 1791, komponerede han de sidste fire.

Siden 1781 havde Mozart haft succes i Wien, og som komponist af bestillingsværker og som solist og lærer havde han haft betydelige indtægter; men frem mod dødsåret 1791 gik det økonomisk ned ad bakke. Mozart mistede gradvis grebet om sit wienerpublikum, der fandt hans værker for indviklede og sære. Bestillingsværkerne blev færre, og et alt for stort privatforbrug gjorde, at han var nødt til at låne penge af gode venner. I årene 1788 til 1791 skrev han mindst 21 breve til sin logebror, Johann Michael Puchberg, hvori han bad om økonomisk

hjælp. I et brev fra den 27. juni 1788 hedder det blandt andet:

Mine forhold ligger sådan, at det er mig uomgængeligt at låne penge. Men – min Gud – til hvem skal jeg betro mig? Til Ingen anden end Dem, min Bedste! Ville De endda blot vise mig det venskab at skaffe mig penge ad anden vej! Det smerter mig så meget, at jeg er kommet i denne situation; men netop derfor kunne jeg ønske mig at få en temmelig anseelig sum til låns på en noget længere termin. Mozart, der lige havde skiftet bolig, slutter:

Jeg har i de 10 dage, jeg har boet her, arbejdet mere end i et andet logi i to måneder, og påkom der mig ikke så ofte så mørke tanker (som jeg med magt må holde mig fra livet), ville arbejdet gå endnu bedre fra hånden.

Det er tankevækkende, at de fire sidste strygekvintetter, der repræsenterer noget af det ypperste, europæisk musikkultur har frembragt, er komponeret i et tidsrum, hvor Mozart som menneske var i en tilstand af rådvild håbløshed.

Strygekvintetten i C-dur K 515, der står på årets program, blev fuldført den 19. april 1787. Allerede i den sonateformede førstesats mærker man Mozarts suveræne mesterskab. Som harmonisk fundament for den 19 takter lange hovedtemagruppe

spiller mellemstemmerne, 2. violin og bratscher gentagne akkorder i ottendedele, som energiske pulsslæg. Derunder lægger celloen for med et tre takter langt, stigende treklangsmotiv i pauseadskilte ottendedele, en motividannelse, der i faglig jargon kaldes en *Mannheimer-raket* på grund af den interesse, komponisterne i Mannheim viste denne "fyrige" begyndelse.

Efter tre takter besvares den opstigende melodi i celloen af et modmotiv i 1. violin, en blid, sangbar frase på to takter, hvis faldende trinvis slutning følger en nuance af resignation til udtrykket, jf. nodeeksempel.

W.A. Mozart: Strygekvintet i C-dur K 515, t. 1-5

Her udfolder Mozart den udtryksmæssige og motiviske "kontrast i de snævraste rammer" (eller koncerterende dialogstil), som er et kendetegn for hans musik, og som i eminent grad præger udviklingen i denne pragtfulde sats.

Anden sats er en menuet med trio. Menuettens første tema i parallelle tertser glider tyst og skyggeagtigt forbi, medens triodelens mere udtalte spænding beror på motivspillet mellem et opadgående septimspring og dets melodiske besvarelse.

I tredje sats, en klangskøn, lidt vemodig *Andante*, udnytter Mozart igen den koncerterende dialogstil, som prægede første og anden sats, nu som et vekselspil mellem 1. violin og 1. bratsch.

Fjerde sats, *Allegro*, er en livsglad og musikantisk rondo. I denne strømmende og klangligt funkende sats giver Mozart eksempler på, hvordan rondotemaets motiviske materiale kan udnyttes som grundlag for et mesterligt og fortættet polyfont satsarbejde.

THISTED KIRKE, 7700 THISTED

ONSDAG DEN 17. AUGUST KL. 19.30

W.A. Mozart (1756-91)
Fløjtekvartet i A-dur K 298 (1787)

Andante
Menuetto
Rondeau: Allegretto grazioso

fløjte: Craig Goodman
violin: Elisabeth Zeuthen Schneider
bratsch: Máté Szücs
cello: Morten Zeuthen

Carl Nielsen (1865-1931)
Blæserkvintet op. 43 (1922)

Allegro ben moderato
Menuet
Præludium – Tema con variazioni

fløjte: Mira Magrill
obo: Nermis Mieses
klarinet: Cecilia Kang
horn: Stacie Mickens
fagot: Eric Rutherford

Poul Ruders (f. 1949)
Strygekvartet nr. 2 (1979)

Senza problema
Siciliano

violin 1: Nóemy Gagnon-Lafrenais
violin 2: Alexander Fortes
bratsch: Maja **Wegrzynowska**
cello: Morten Zeuthen

--- Pause ---

Maurice Ravel (1875-1937)
Sonate (1922) for violin og cello

Allegro
Très vif
Lent
Vif, avec entrain

violin: Suyeon Kang
cello: Morten Zeuthen

Carl Nielsen (1865-1931)
Tre klaverstykker op. 59 (1938)
arr. 1990 af Hans Abrahamsen (f. 1952)

Nr. 1: Impromptu
Nr. 2: Molto adagio
Nr. 3: Allegro non troppo

fløjte: Craig Goodman
obo: Nermis Mieses
klarinet: Cecilia Kang
fagot: Eric Rutherford
horn: Stacie Mickens
violin 1: Alexander Fortes
violin 2: Nóemy Gagnon-Lafrenais
bratsch: Maja Wegrzynowska
cello: Morten Zeuthen
kontrabas: Artem Nikolaevskiy

W.A. Mozart (1756-91)
Fløjtekvartet i C-dur K 285b (1778)

Allegro
Andante

fløjte: Craig Goodman
violin: Elisabeth Zeuthen Schneider
bratsch: Máté Szücs
cello: Morten Zeuthen

Se biografiske noter om alle komponisterne samt koncertens programnoter på siderne 23-27

KUNSTEN, 9000 AALBORG

TORSDAG DEN 18. AUGUST KL. 19.30

Antonín Dvořák (1841-1904)

Trio i e-mol op. 90, *Dumky* (1891)

for violin, cello og klaver

1. Lento maestoso – Allegro (e-mol)
2. Poco adagio – Vivace non troppo (cis-mol)
3. Andante – Vivace non troppo (A-dur)
4. Andante moderato (quasi tempo di marcia) – Allegretto scherzando (d-mol)
5. Allegro (Es-dur)
6. Lento maestoso – Vivace (e-mol)

violin: Nadja Nevolovitsch
cello: Jacob Shaw
klaver: Patrick Kreeger

Ib Nørholm (f. 1931)

Trio op. 155 (1999)

Essai in memoriam

for violin, cello og klaver

Sereno

Intermezzo. Allegro

Conflitto

violin: Nadja Nevolovitsch
cello: Jacob Shaw
klaver: Patrick Kreeger

--- Pause---

W.A. Mozart (1756-91)

Kvintet i C-dur K 515 (1787)

for 2 violiner, 2 bratscher og cello

Allegro

Menuetto: Allegro

Andante

Allegro

violin 1: Suyeon Kang
violin 2: Salley Koo
bratsch 1: Máté Szücs
bratsch 2: Matan Gilitchensky
cello: Carl-Oscar Østerlind

Om Mozarts biografi og vigtigste værker, se side 23

Programnoter til samtlige værker, se siderne 30 og 31

Nordjyllands Kunstmuseum

VIBORG MUSIKSAL, 8800 VIBORG

TORS DAG DEN 18. AUGUST KL. 19.30

W.A. Mozart (1756-91)
Kvintet i Es-dur K 452 (1784)
for obo, klarinet, horn, fagot og klaver

Largo – Allegro moderato
Larghetto
Rondo: Allegretto

obo: Nermis Mieses
klarinet: Cecilia Kang
horn: Stacie Mickens
fagot: Eric Rutherford
klaver: Daniel Blumenthal

*Om Mozarts biografi og vigtigste værker,
se side 23*

Alban Berg (1885-1935)
Fire stykker for klarinet og klaver (1913)

Mässig
Sehr langsam
Sehr rasch
Langsam

klarinet: Chad Burrow
klaver: Daniel Blumenthal

Robert Schumann (1810-56)
Kvartet i Es-dur op. 47 (1843)
for violin, bratsch, cello og klaver

Sostenuto assai – Allegro ma non troppo
Scherzo: Molto vivace
Andante cantabile
Finale: Vivace

violin: Elisabeth Zeuthen Schneider
bratsch: Adam Newman
cello: Domitille Coppey
klaver: Daniel Blumenthal

--- Pause ---

Elliott Carter (f. 1908)
Esprit rude/esprit doux (1985)
for fløjte og klarinet

fløjte: Craig Goodman
klarinet: Chad Burrow

Louis Spohr (1784-1859)
Nonet i F-dur op. 31 (1813)
for fløjte, obo, klarinet, fagot, horn,
violin, bratsch, cello og kontrabas

Allegro
Scherzo: Allegro – Trio I – Trio II
Adagio
Finale: Vivace

fløjte: Mira Magrill
obo: Nermis Mieses
klarinet: Cecilia Kang
fagot: Eric Rutherford
horn: Stacie Mickens
violin: Elisabeth Zeuthen Schneider
bratsch: Adam Newman
cello: Domitille Coppey
kontrabas: Artem Nikolaevskiy

Viborg Musiksal

W.A. Mozarts kvintet for obo, klarinet, horn, fagot og klaver K 452 blev opført første gang den 30. marts 1784 i Wien ved en subscriptionskoncert med Mozart selv ved klaveret. På samme koncert var Mozart solist i to af sine egne klaverkoncerter, som han var blevet færdig med en uges tid forinden (K 450 i B-dur og K 451 i D-dur).

Den 10. april samme år skrev han til faderen: *Jeg har skrevet to store koncerter og desuden en kvintet, som har vundet overordentligt bifald; jeg selv anser kvintetten for det bedste, jeg har skrevet i mit liv.*

Kvintetten for klaver og blæsere K 452 viser Mozarts dybe fortrolighed med blæseinstrumenterne – deres klanglige og individuelle særpræg og deres muligheder i sammenspillet med klaveret. Kvintetten regnes da også for et hovedværk inden for blæser-kammermusikken.

Klaveret indleder – understøttet af blæsernes akkordsøjler på de betonedede takttider – første sats med en langsom *Largo*. Hovedtemaet i den følgende hurtige del (*Allegro moderato*) præges af korte, synkoperede motiver. Det præsenteres af klaveret og følges op af blæserne i et fornemt vekselspil, der også præger det mere sangbare sidetema. Den korte gennemføringsdel, der primært bearbejder satsens hovedtema, følges af en reprise,

der på det eleganteste ændrer og varierer rollefordelingen mellem instrumenterne.

Anden sats, *Larghetto*, indledes med et langsomt og sangbart tema i oboen, yndefuldt som en kærlighedsarie. Dertil leverer de øvrige instrumenter et udsøgt akkompagnement. Som en fin kontrast udfolder sidetemagruppen et friere, koncerterende vekselspil mellem blæserne ledsaget af klaverets akkordbrydninger.

Tredje sats er en let og charmerende rondo. Efter sidste gennemspilning af temaet indtræder – højest usædvanligt – en fuldt udskrevet *Cadenza* på 48 takter (kadencen er en solistisk improvisation, der indføres i solokoncerten for at skabe en afsluttende opspænding). Her er kadencen blot fuldt udskrevet for samtlige stemmer, og den skal spilles *in tempo*. En lang trille i oboen markerer dens afslutning, hvorefter temaet i fortættet skikkelse vender tilbage – brat afsluttet med en glansfuld koda.

Mozart som solist i en af sine klaverkoncerter.

I Wien, hvor Mozart boede fra 1781 til sin død i 1791, arrangerede han abonnementskoncerter (såkaldte *Akademier*), hvis økonomiske grundlag derfor var tilvejebragt på forhånd. I årene 1784–86 komponerede han ikke færre end 12 klaverkoncerter, som han opførte med sig selv som solist. Billethen stammer fra en koncert under Mozarts tidligste år i Wien.

Den østrigske komponist **Alban Berg**, der var elev af Arnold Schönberg, regnes for en af 1900-tallets betydeligste komponister – især på grund af hans meget personlige og udtryksfulde anvendelse af tolvtoneteknikken som i hans violinkoncert fra 1935.

Til hovedværkerne regnes foruden violinkoncerten den ekspressionistiske opera *Wozzeck* fra 1925, der med ét gjorde Berg berømt, og som i de følgende 10 år oplevede 166 opførelser på 29 scener. Desuden den ufuldendte tolvtoneopera *Lulu*, strygekvartetten *Lyrisk suite* 1927 og koncertarien *Der Wein* med tekst af Baudelaire 1929. Når Alban Berg har vundet større gehør blandt et bredere publikum end de to andre store wienerkomponister, læreren Arnold Schönberg og studiekammeraten Anton Webern, skyldes det måske, at han førte mest af den romantiske arv over i sine atonale kompositioner. Kun i begrænset omfang følte Berg sig tiltrukket af den radikale ekspressionismes klangverden. I højere grad var han beslægtet med Gustav Mahler; det fornemmes i musikkens stemningsindhold.

I den vesteuropæiske kompositionsmusik havde adskillige værker fra tiden omkring 1910 karakter af laboratorieøvelser eller kompositionsetuder. De tjente som eksperimenter, der i kort form udforskede vilkår og muligheder for nye kompositionsprincipper, efter at den klassisk-romantiske tonalitet var opgivet. De var svar på en "materialekrise", som havde været under udvikling længe, men som nu flammede op med stor heftighed og i en anseelig bredde.

Det gælder f.eks. Schönbergs klaverstykker opp. 11 og 19, Anton Weberns *Fem orkesterstykker* op. 10, Igor Stravinskys *Tre stykker for strygekvartet*, Béla Bartóks *14 bagateller for klaver* og Alban Bergs *Fire stykker for klarinet og klaver*. I forsøget på at arbejde sig fri af den klassisk-romantiske tradition og durmoltonaliteten søgte Stravinsky og Bartók inspiration i den

russiske og østeuropæiske folkemusik, hvis rytmiske og tonale særpræg tilførte deres egen musik afgørende og vitale impulser, medens Schönbergs, Bergs og Weberns musik blev atonal og ekspressionistisk.

Alban Bergs *Fire stykker for klarinet og klaver* fra 1913 er komponistens eneste miniaturer (den samlede spilletid er ca. syv minutter). De fire satser er atonale, korte og komplekse. Berg undgår temaer og motiver i klassisk forstand og bygger i stedet på

Karikatur i *Die Sonntags Zeit* den 7. april 1913.

Tumult og slagsmål ved en koncert med Arnold Schönberg som dirigent. I forgrunden prøver den bebrillede og kravlende Franz Schubert (d. 1828) at slippe væk.

intervalrelationer, som binder musikken sammen under en konstant bevægelig overflade: De fire stykker veksler med hensyn til tempo, spillemåder, dynamik og artikulation i overensstemmelse med Bergs ekstremt detaljerede anvisninger, der undertiden skifter fra takt til takt. Ikke desto mindre er også dette værk mere "romantisk" i sin karakter og klanglige udformning end de samtidige værker af Schönberg og Webern. Det første og sidste stykke er de længste, og de omgiver et langsomt andet stykke og et scherzo-lignende tredje.

Publikum i Wien reagerede fjendtligt og aggressivt på Schönberg og hans elevs atonale og ekspressionistiske musik – med støjende mishagsytringer og protester, der afbrød koncerterne, og som ikke sjældent udartede til håndgribeligheder (se karikatur på side 37). Derfor oprettede Schönberg i 1918 en forening til private musikopførelser (*Verein für Musikalische Privataufführungen*) med det formål at *give kunstnere og kunstvenner et virkeligt og nøjagtigt kendskab til moderne musik*. I den forening blev Alban Bergs *Fire stykker for klarinet og klaver* opført første gang på en koncert den 17. oktober 1919.

Den tyske komponist og dirigent **Robert Schumann** var et uhyre impulsivt og sensitivt menneske. I perioder kompo-

nerede han uafbrudt under strøm-mende inspiration; i perioder led han af lammende depressioner. En hjernesygdom, der mærkede ham allerede i 1833, udviklede sig og formørkede helt hans sidste tid. I 1854 forsøgte han selvmord ved at kaste sig i Rhinen. Efter eget ønske blev han indlagt på et privathospital for sindslidende, hvor han blev til sin død i 1856.

Miniature, Robert Schumann 1840

Robert Schumann komponerede sin klaverkvartet op. 47 allerede i 1842, samme år, hvor også hans tre strygekvartetter og klaverkvintetten op. 44 (opført på Thy Kammermusikfestival 2007) blev

til. Selv om Schumanns helbred allerede på det tidspunkt var svækket, danner *Kvartet for violin, bratsch, cello og klaver* i Es-dur op. 47 en fornem afslutning på dette yderst produktive år. Den første offentlige opførelse fandt dog først sted i Leipzig den 8. december 1844 med en bemærkelsesværdig besætning: Clara Wieck Schumann (klaver), Ferdinand David (violin), Niels W. Gade (bratsch) og den russiske greve, Michael Jurjew Wielhorsky (cello), hvem værket er til-egnet.

Første sats, Sostenuto assai - Allegro ma non troppo, indledes med en langsom indledning, der forbereder den hurtige *Allegro ma non troppo*-del. Her sætter et markant, akkordisk motiv an, et motto for hele satsen. Mottoet udløser en guirlande-agtig bevægelse i klaverdiskanten, som gentages i forskellig klanglig belysning for at føre til en lyrisk og udtryksfuld omkarakterisering af mottoets melodi på fire toner, et "efter-motiv", der indledes af celloen. Med sin markato-karakter og sine opadgående skalafigurer understreger sidetemaet satsens energiske fremdrift. I gennemførelsesdelen fremstår det firtonige, akkordiske motto og dets lyriske "efter-motiv" i forskellige klanglige nybelysninger, hvorefter man over det energifyldte sidetema føres ind i en forkortet reprise.

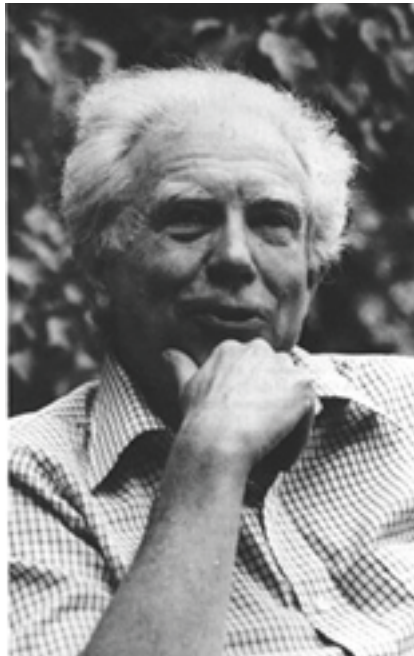
Som anden sats følger en meget hurtig *Scherzo* med to trier. Scherzoens ejendommelige "trolleagtige", staccatomotiv, der føres unisont i cello og klaver, dukker også op som indskud i triodelene.

Tredje sats er en poetisk og varmt syngende *Andante cantabile* i tredelt takt. Satsen indledes med en meget udtryksfuld violinstrofe på tre takter, næsten recitativisk i sin karakter. Violinstrofen udløser et syngende cellotema, der kendetegnes ved et spil af stigende og faldende septimintervaller.

Den virkningsfulde og brillante fjerde sats, *Finale: Vivace*, slår bro fra første sats. Også her i finalen hører vi et kort, energisk indledningsmotiv, som udløser en hurtigt faldende unison sekstendedelsbevægelse i violin, bratsch og klaver. Det lyriske og sangbare sidetema præsenteres af celloen, der omgives af bølgende sekstendedelsbevægelser i klaveret. Satsen præges i øvrigt af et fantastisk koncentreret og kraftfuldt polyfont satsarbejde, der mod slutningen kulminerer i en fuga over hovedtemaets motivstof.

Elliott Carter er en af USA's mest berømte komponister. I skrivende stund (december 2010) er han 102 år gammel. Som 16-årig modtog Carter afgørende impulser

fra Charles Ives; senere studerede han klaver og komposition på universiteterne i Cambridge (Massachusetts) og Harvard. I 1930'erne fulgte studier i Paris (*École Normale de Musique*), hvor han også modtog privatundervisning i kontrapunkt af Nadia Boulanger.

Elliott Carter (f. 1908) som 101-årig.

Elliott Carter komponerer i et atonalt tonesprog, men uden brug af tolvtone- eller seriel teknik. Karakteristisk er hans komplekse rytmiske polyfoni, hvor forskellige rytmiske karakterer og tempi forløber samtidig.

Carters vældige produktion omfatter bl.a. *Variations for Orchestra*, en klaverkoncert, *A Mirror on Which to Dwell* for sopran og ni instrumenter, *Symphony for three Orchestras* og tre strygekvartetter. Blandt hans senere værker er *Penthode*, *Three Occasions for Orchestra* og en violinkoncert samt operaen *What's Next?*. På sine gamle dage har Elliott Carter været ekstremt produktiv: fra 1998 og indtil han fyldte 100 år i 2008, skrev han mere end 40 værker. Som 101-årig komponerede han *Due Duetti* for violin and cello, *Retracing III* for trompet og *What Are Years* for sopran og kammerorkester.

Esprit rude/esprit doux for fløjte og klarinet er en gave til komponisten og dirigenten Pierre Boulez i anledning af hans 60 års fødselsdag i 1985. Duetten er – sit modernistiske tonesprog til trods – både musikantisk og charmerende. Den veksler mellem langsomme og hurtige passager. I de langsomme afsnit spiller begge instrumenter lange, udholdte toner – ofte enstemmige eller meget tæt på hinanden. I de hurtige passager spiller instrumenterne i munden på hinanden, så det minder om legende egern, der jager hinanden op og ned ad et træ – eller ét instrument flagrer omkring, medens det andet af og til afbryder. En interessant og brillant miniature af en stor komponist.

Foruden at være en umådelig produktiv komponist og anerkendt dirigent var tyskeren **Louis Spohr** en af sin tids største violinister. Han foretog vidtstrakte koncertrejser ved siden af sine ansættelser som kapelmester i Gotha, Wien, Frankfurt og Dresden. Fra 1822 til sin død var Spohr hofkapelmester i Kassel.

Foruden en række bibelske oratorier tæller hans enorme og alsidige produktion ti operaer, ti symfonier, 17 violinkoncerter, fire klarinetkoncerter og – som det mest holdbare – en mængde kammermusik, bl.a. 36 strygekvartetter, fire dobbeltkvartetter og for strygere og blæsere en oktet og den nonet, som står på årets program.

Selvportræt af den unge Louis Spohr

Spohrs musik hører hjemme i den tidlige romantiske periode. Hans stil er præget af klassisk formsans og tonalitet, men

med indslag af den mere avancerede romantiske harmonik. Spohr hører – sammen med Franz Danzi og Antonin Reicha (se siderne 12-13) – til den gruppe af komponister mellem wienerklassik og romantik, der fra at have nydt den største beundring i samtiden senere blev sat i skyggen af større skikkelser.

I 1813 tiltrådte Louis Spohr en stilling som kapelmester ved Theater an der Wien. Samme år modtog han fra klædehandler Johann von Tost en bestilling på en nonet for blæsere og strygere. Hr. Tost var ikke nogen hvem-som-helst. Som violinist var han i årene 1783-88 leder af 2. violingruppen i Haydns fremragende hoforkester på slottet Eszterháza. Her hjalp han Haydn med at få dennes symfonier nr. 88 og 89 og strygekvartetterne opp. 54 og 55 udgivet i Paris og senere – til udgivelse i England – seks strygekvartetter op. 64, der alle fik tilnavnet *Tostkvartetterne*. Tost slog sig i 1788 ned i Wien som velhavende og ivrigt musikdyrkende klædehandler. Her støttede han blandt andre W.A. Mozart, hvis to sidste strygekvintetter han efter al sandsynlighed bestilte. Tost ønskede fra Spohr en nonet, hvor alle instrumenterne kom til orde med hver deres individuelle klanglige særpræg; og han fik valuta for pengene.

Første sats er en *Allegro* i sonateform, hvis hovedtema i tre sangbare fraser præsenteres af violinen og gentages i

blæserne. Overledningen til sidetemaet byder på et fint vekselspil mellem strygere og blæsere. Violinen præsenterer også sidetemaet, der med sine punkterede rytmer kontrasterer til det lied-agtige hovedtema. Det er hovedtemaet, specielt dets fire første meloditoner, der leverer stof til den farverige og omfattende gennemføringsdel. De fire toner bliver et slags motto for hele værket, idet tredje og fjerde sats også inddrager dette motiv (derom senere). Mod gennemføringsdelens slutning bliver de fire toner udgangspunkt for et fugato, der leder over til den ændrede reprise.

Anden sats i mol er en fantasifuld og kontrastrig *Scherzo* med to trioler. I den første danseagtige trio er violinen toneangivende (komponisten var selv en fremragende violinspiller!); i den anden trio er det blæsernes kromatisk faldende og stigende linjer, der i forbindelse med en dristig harmonisering danner en udtryksfuld kontrast.

Tredje sats er en smuk og romantisk klingende *Adagio*, der i vid udstrækning bygger på mottomotivet fra første sats. Fjerde sats, *Finale: Vivace*, er en livfuld rondo, hvis andet tema i oboen refererer til værkets indledende, firtonige motto. I sin sprudlende, musikantiske udformning danner satsen en brillant afslutning på nonetten. Førsteopførelsen blev en succes. Hr. Tost var der; bevæget – og fornøjet!

THISTED MUSIKTEATER, 7700 THISTED

FREDAG DEN 19. AUGUST KL. 19.30

W.A. Mozart (1756-91)

Kvintet i Es-dur K 452 (1784)

for obo, klarinet, horn, fagot og klaver

Largo – Allegro moderato

Larghetto

Rondo: Allegretto

obo: Nermis Mieses
 klarinet: Cecilia Kang
 horn: Stacie Mickens
 fagot: Eric Rutherford
 klaver: Daniel Blumenthal

*Om Mozarts biografi og vigtigste værker,
 se side 23*

Programnote, se side 36

Alban Berg (1885-1935)

Fire stykker for klarinet og klaver (1913)

Mässig
 Sehr langsam
 Sehr rasch
 Langsam

klarinet: Chad Burrow
 klaver: Daniel Blumenthal

Programnote, se side 37

Robert Schumann (1810-56)

Kvartet i Es-dur op. 47 (1843)

for violin, bratsch, cello og klaver

Sostenuto assai – Allegro ma non troppo

Scherzo: Molto vivace

Andante cantabile

Finale: Vivace

violin: Elisabeth Zeuthen Schneider
 bratsch: Adam Newman
 cello: Domitille Coppey
 klaver: Daniel Blumenthal

Programnote, se side 38

--- Pause ---

Elliott Carter (f. 1908)

Esprit rude/esprit doux (1985)

for fløjte og klarinet

fløjte: Craig Goodman
 klarinet: Chad Burrow

Programnote, se side 39

Louis Spohr (1784-1859)

Nonet i F-dur op. 31 (1813)

for fløjte, obo, klarinet, fagot, horn,
 violin, bratsch, cello og kontrabas

Allegro

Scherzo: Allegro - Trio I - Trio II

Adagio

Finale: Vivace

fløjte: Mira Magrill
 obo: Nermis Mieses
 klarinet: Cecilia Kang
 fagot: Eric Rutherford
 horn: Stacie Mickens
 violin: Elisabeth Zeuthen Schneider
 bratsch: Adam Newman
 cello: Domitille Coppey
 kontrabas: Artem Nikolaevskiy

Programnote, se side 40

FOLKECENTER FOR VEDV. ENERGI, YDBY, 7760 HURUP

LØRDAG DEN 20. AUGUST KL. 16.00

Blæserkvintetterne på eftermiddagens program spilles af

fløjte: Mira Magrill
obo: Nermis Mieses
klarinet: Cecilia Kang
horn: Stacie Mickens
fagot: Eric Rutherford

Johann Sebastian Bach (1685-1750)

To koralforspil

Ein' feste Burg ist unser Gott BWV 720

(kompositionsår ukendt)

Nun komm, der Heiden Heiland BWV 659
(1740'erne)

arrangeret for blæserkvintet af Mordechai
Rechtman (f. 1926)

Programnote, se side 10

Niels Rosing-Schow (f. 1954)

Four Studies for Wind Quintet (1985)

Programnote, se side 11

Maurice Ravel (1875-1937)

Le Tombeau de Couperin (1914-17)

arrangeret for blæserkvintet af

Hans Abrahamsen (f. 1952)

Prélude

Forlane

Menuet

Rigaudon

Programnote, se side 12

--- Pause ---

Franz Danzi (1763-1826)

Blæserkvintet i g-mol op. 56 nr. 2 (1821)

Allegretto

Andante

Menuetto

Allegretto

Programnote, se side 13

Poul Ruders (f. 1949)

Tattoo for one (1984)

for klarinet solo

Chad Burrow

Programnote, se side 14

Hans Abrahamsen (f. 1952)

Blæserkvintet, *Walden* (1978)

Moderato fluente – Allegro

Alla marcia

Andante – più mosso – attacca

Allegretto grazioso

Programnote, se side 14

Scott Joplin (1868-1917)

Maple Leaf Rag (1899)

arr. for blæserkvintet af Earl C. North

Programnote, se side 15

KIRSTEN KJÆR MUSEET, 7741 FRØSTRUP

LØRDAG DEN 20. AUGUST KL. 16.00

Johannes Brahms (1833-97)
Sekstet i B-dur op. 18 (1860)
for 2 violiner, 2 bratscher og 2 celli

Allegro ma non troppo
Andante ma moderato
Scherzo: Allegro molto
Rondo: Poco allegretto e grazioso

violin 1: Elisabeth Zeuthen Schneider
violin 2: Noémy Gagnon-Lafrenais
bratsch 1: Maja Wegrzynowska
bratsch 2: Matan Gilitchensky
cello 1: Jacob Shaw
cello 2: Carl-Oscar Østerlind

Anton Webern (1883-1945)
Sats for strygetrio (1925)

Ruhig, fließend

violin: Salley Koo
bratsch: Matan Gilitchensky
cello: Carl-Oscar Østerlind

Rued Langgaard (1893-1952)
Variationer over Mig hjertelig nu længes
BVN 71 (1914. Introduktion 1931)
for 2 violiner, bratsch og cello

Introduktion (Solenne sostenuto, lento)
Variation I (Andante sostenuto)
Variation II (Poco lento sempre tranquillo)
Variation III (Lento)
Variation IV (Andante sostenuto)
Variation V (Poco allegro, tranquillo)
Variation VI (Tranquillo sospirando)
Variation VII (Poco allegro maestoso)

violin 1: Salley Koo
violin 2: Suyeon Kang
bratsch: Matan Gilitchensky
cello: Carl-Oscar Østerlind

--- Pause ---

Johannes Brahms (1833-97)
Kvintet i f-mol op. 34 (1864)
for 2 violiner, bratsch, cello og klaver

Allegro non troppo
Andante, un poco Adagio
Scherzo: Allegro – Trio
Finale: Poco sostenuto – Allegro non troppo – Presto, non troppo

violin 1: Alexander Fortes
violin 2: Salley Koo
bratsch: Adam Newman
cello: Domitille Coppey
klaver: Patrick Kreeger

Kirsten Kjær Museet

Johannes Brahms lod sig fotografere som 41-årig og forsynede billedet med en dedikation til teaterlederen og forfatteren Paul Lindau dateret Wien, november 1874.

Johannes Brahms blev født i Hamburg i små kår. Faderen var balmusiker og blev senere kontrabassist i byens symfoniorkester. Fra sit syvende år fik Brahms regelmæssig undervisning i klaver, senere også i teori og komposition. I 1848 – som 15-årig – trådte han offentligt frem som pianist. Det fik stor betydning for ham, at han i 1853 mødte den ungarske violinist Eduard Reményi. Med ham turnerede han i Tyskland, hvor han mødte mange fremtrædende musikere og komponister, i Weimar Franz Liszt (hvis musik han ikke

brød sig om) og i Düsseldorf Robert og Clara Schumann, med hvem han sluttede et livslangt venskab.

Robert Schumann var begejstret. I *Neue Zeitschrift für Musik* hilste han Brahms som den "unge ørn", der med sit geni ville skabe fornyelse i tysk musikliv. På den måde blev Brahms kendt; hans værker blev udgivet, og han kunne på længere sigt hellige sig sin virksomhed som komponist.

I årene 1857-62 levede Brahms i Hamburg. I 1862 rejste han første gang til Wien, hvorfra han sammen med bl.a. violinisten Joseph Joachim og sangeren Julius Stockhausen foretog vidtstrakte koncertturnéer, således i 1868 til København. Her vakte han pinlig opmærksomhed. Under et besøg hos komponisten Niels W. Gade gav han – mindre end fire år efter Danmarks katastrofale nederlag i krigen mod Preussen og Østrig – til kende, at Thorvaldsens Museum burde ligge i Berlin i stedet for i København. Brahms blev dagens samtaleemne, og en ekstra koncert måtte aflyses.

I 1868 tog Brahms blivende ophold i Wien og koncentrerede sig nu udelukkende om sit kompositoriske arbejde.

Opførelsen af hans største værk for kor og orkester *Ein deutsches Requiem* den 10. april 1868 i Bremens domkirke blev

en succes, der placerede den 35-årige som én af tidens største komponister. Blandt Brahms' øvrige hovedværker er fire symfonier fra 1876-85, to klaverkoncerter og en violinkoncert foruden kammer- og klavermusik og hened 200 lieder med klaverledsagelse.

Brahms efterlod sig 24 stort anlagte kammermusikværker, heraf 17 med klaver. I hans samlede produktion har kammermusikken derfor samme vægt som de fire symfonier, liederne og klavermusikken.

Brahms komponerede sin første strygesekstet op. 18 i B-dur som 27-årig – i 1860. Værket, der står på årets program, har tilnavnet *Forårssekstetten* på grund af sit enkle, let tilgængelige udtryk og sin rigdom på smukke, sangbare temaer.

I forhold til den traditionelle strygekvartetbesætning giver strygesekstetten (to violiner, to bratscher og to celli) komponisten flere klanglige muligheder; f.eks. kan 1. cello frigøres fra sin basfunktion for at tage del i det tematiske arbejde. Det er da også 1. cello, der indleder første sats med sit bredt syngende hovedtema over et roligt vuggende akkompagnement i ottendedele. Overledningen til det mere oprørte sidetema er noget af det sarteste og mest poetiske, Brahms har komponeret.

Anden sats er et tema med variationer – en form, som Brahms var dybt interesseret i, og som derfor spiller en særlig rolle i hans produktion (se note om *tema med variationer* side 54). Det slavisk klingende tema i mol præsenteres af 1. bratsch ledsaget af de øvrige strygeres markante akkorder. I de følgende variationer er temaets akkordfølge så fremtrædende, at satsen nærmest har karakter af en *chaconne*, en historisk form, hvor variationerne udfoldes over en stadigt gentaget akkordfølge eller baslinje (finalen til Brahms' 4. symfoni er et fremragende eksempel). Variationerne 1 til 3 følger hinanden med stigende rytmisk intensitet. Den meget udtryksfulde 4. variation (i dur) følges af en 5., der udnytter de to bratscher på det smukkeste. Den 6. og sidste variation har karakter af en tilbageskuende og sammenfattende koda.

Den energiske tredje sats er en Scherzo med en danseagtig trio, der fører til finalens Rondo – en sats, der med sin mangfoldighed af sangbare temaer bringer såvel Schubert som østrigsk folkemusik i erindring.

Den østrigske komponist og dirigent **Anton Webern** er en af 1900-tallets mest markante og historisk betydningsfulde komponister. Hans samlede produktion er begrænset. Den omfatter kun 31

opusnumre, hvoraf halvdelen er vokal-musik. I sin egen tid var han så godt som ukendt for et bredere publikum. Når Webern alligevel fik historisk betydning, skyldes det, at hans musik blev et forbillede for den generation af yngre komponister, der efter 2. Verdenskrig søgte nye veje i opgøret med den europæiske tradition. De unge komponister, heriblandt Karlheinz Stockhausen, Pierre Boulez, György Ligeti og Luigi Nono, tog Weberns musik til sig og lagde den til grund for deres egne studier og eksperimenter, som førte til den såkaldte *Darmstadt-serialisme*. Siden da har Weberns værker været pensum på professionelle musikuddannelser over hele verden (se note om *Darmstadt og serialisme* i programbog 2009 side 21).

Anton Webern, udateret foto

Anton Webern afsluttede i 1906 sine musikvidenskabelige studier i Wien med

doktorafhandlingen om Heinrich Isaacs *Choralis Constantinus*, 58 firstemmige motetter fra begyndelsen af 1500-tallet. Afhandlingen afspejler Weberns dybe og livslange interesse for renæssancens kontrapunkt, dvs. periodens flerstemmige kompositionsteknikker.

I årene 1904 til 1908 studerede han samtidig med Alban Berg hos Arnold Schönberg. Webern afsluttede sine studier med "svendestykket" *Passacaglia* op. 1, et tonalt, men yderst kromatisk værk for stort orkester fra 1908. Derefter fulgte han sin lærer ind i den atonale ekspressionisme, men herefter gik han helt sin egen vej. Weberns stil udviklede sig efter 1908 i retning af stadig større knaphed og koncentration. Hver tone, klangfarve, rytme, nuance eller pause var væsentlig, tydelig og blev ikke gentaget. Det siger sig selv, at når publikum var vænnet til timelange symfonier af Bruckner og Mahler, måtte Weberns ultrakorte stykker for stort orkester med udvidet slagtojsbesætning virke som det glade vanvid (det fjerde af *Fem stykker for orkester* op. 10 fra 1913 er seks takter langt!).

Fra 1924 komponerede Webern med udgangspunkt i den tolvtoneteknik, som Schönberg lancerede samme år i blæserkvintetten op. 26. Men overgangen til tolvtoneteknikken medførte ikke noget hørbart brud i Weberns personlige stil,

og i årene mod Anden Verdenskrigs udbrud i 1939 komponerede han fortsat atonale og atematiske værker præget af den yderste koncentration (f.eks. *Variationer for klaver* op. 27 fra 1936 og strygekvartetten op. 28 fra 1938).

Ruhig, fließend

Anton Webern: Sats for strygetrio t. 1-2

Den korte *Sats for strygetrio* fra 1925, som står på årets program, er baseret på tolvtoneteknik. Den er et eksempel på Weberns atematiske musik, hvor grupper på to eller tre toner under stadig variation danner et kontrapunktisk og vidtspredt klangligt mønster.

Komponisten og organisten **Rued Langgaard** begyndte allerede at komponere som barn, og 12 år gammel debuterede han under stor opmærksomhed som orgelspiller og -improvisator. Langgaard fik undervisning af bl.a. Johan Svendsen og C.F.E. Horneman og debuterede 15 år gammel som komponist med kor- og orkesterværket *Musae triumphantes*. 21 år gammel debuterede han som dirigent ved en koncert i *Musikforeningen* og optrådte i den egenskab i de følgende år ofte herhjemme og i udlandet. 1926-30 virkede han som organist ved Christiansborg Slotskirke og blev 1940 domorganist i Ribe. I 1951 blev han udnævnt til æresprofessor ved *Académie Ste-Cécile* i Lausanne.

Faderen, komponisten Siegfried Langgaard, havde studeret hos Liszt, og det er da også dennes musik, der sammen med anden tysk senromantik afspejler sig i Rued Langgaards

tidligste værker. I årene 1916-24 udviklede Langgaard en ekspressiv, modernistisk stil, en tid inspireret af Carl Nielsen, således symfoni nr. 4, *Løvfald* (1916), klaverværket *Insektarium* (1917), strygekvartet nr. 2, *Sfærernes Musik* (begge 1918) og symfoni nr. 6 *Det Himmelrivende* (1920). Hovedværket *Sfærernes musik*, hvor der anvendes såvel *clusters* og knipsen indvendig i klaveret som fjernorkester, vidner om Langgaards visionære fantasi og peger kompositionsteknisk frem mod 1960'ernes avantgarde (*clusters* er "klynger" af tætliggende toner). I tiden efter 1925 blev hans musik dog mere bevidst tilbageskuende med Niels W. Gade og Richard Wagner som forbilleder.

Langgaards kompromisløse, religiøst farvede musik og hans patetiske syn på kunsten og kunstnerrollen bragte ham i konflikt med tidsånden og det etablerede danske musikliv, der var præget af det saglige, antiromantiske kunstsyn, som Carl Nielsen og hans elever stod for. Fra 1940 levede Rued Langgaard isoleret i Ribe – ustandseligt komponerende. Først i slutningen af 1960'erne – altså længe efter hans død – begyndte man atter at interessere sig for hans musik, og i dag er mere end 100 kompositioner indspillet på lp og cd, heriblandt hans 16 symfonier. I 1999 fik kirkeoperaen *Antikrist*, som Langgaard arbejdede på fra 1921 til 1930, sin uropførelse i Innsbruck på initiativ af den danske dirigent Niels Muus.

Rued Langgaard (1893-1952) fotograferet i 1918, det år han fuldførte hovedværket *Sfærernes Musik*. Året efter komponerede han, stærkt inspireret af Carl Nielsen, sin 6. symfoni, *Det Himmelrivende*. Senere tog Langgaard dog i bitterhed over sin skæbne afstand fra Carl Nielsen og den dominerende Nielsenfløj i dansk musikliv.

Rued Langgaard er en ener i dansk musikhistorie – med den svenske musikforsker Bo Wallners ord en "ekstatisk outsider"; men på en måde tilhører han en international "familie" af outsiders, der på Langgaards tid også tæller komponister som australieren Percy Grainger, amerikaneren Charles Ives, franskmændene Erik Satie og østrigeren Joseph Mathias Hauer.

Rued Langgaard komponerede otte strykekvartetter i tiden 1914-25. Kvartetterne er meget forskellige; hver af dem står som en stilistisk enhed. Kvartet nr. 1, variationerne for strykekvartet over melodien til salmen *Mig hjertelig nu længes* med undertitlen *Kammermusik for 2 violiner, bratsch og cello*, er fra 1914. Den tilgrundliggende salme er i Danmark bedre kendt under titlen *Befal du dine veje*.

Den oprindelige introduktion er gået tabt. I stedet spilles en transskription for strykekvartet af et koralforspil for orgel, som Langgaard komponerede i 1931.

I den første variation (*Andante sostenuto*) spilles salmemelodien af celloen; men uanset, hvor vidtgående Langgaard i de følgende variationer bearbejder sit forlæg i henseende til taktart, tempo, toneart, satstype og karakter, så bevarer han i hver variation salmens oprindelige form, idet dens første del altid gentages. Først i den 7. og sidste variations anden del hører vi salmen harmoniseret i firstemmig sats med melodien i overstemmen.

Skønt **Johannes Brahms** selv var en fremragende pianist, udarbejdede han i første omgang sin eneste kvintet for klaver og strygere i f-mol op. 34 som en strykekvintet med to celli. Brahms' ven, violinisten Joseph Joachim, rådede ham

til at omarbejde værket til en sonate for to klaverer, i hvilken version Brahms sammen med Carl Tausig opførte det i 1864. Det var Clara Schumann, der stod bag den endelige udformning som klaverkvintet.

I første sats (*Allegro non troppo*) spilles hovedtemaet først unisont prøvende i 1. violin, cello og klaver, før det med et udtryk af eksplosiv energi vender tilbage for at lede til sidetemaet. Første sats, der er komponeret som en sædvanlig sonateform med gennemføringsdel og reprise, efterfølges af en indadvendt, rolig anden sats (*Andante, un poco Adagio*).

Tredje sats (*Scherzo: Allegro – Trio*) begynder tilbageholdt – med celloens pizzicati som akkompagnement til et synkoperet tema; men roen varer kun kort: satsen udvikler sig hurtigt i et uhyre dramatisk forløb, hvor ikke mindst den virtuose og stort anlagte klaverstemme stiller pianisten på en alvorlig prøve.

I finalen (*Poco sostenuto – Allegro non troppo – Presto, non troppo*) opbygger den langsomme indledning en stærk spænding, som udløses, når celloen præsenterer satsens hovedtema. Finalen, der i et koncentreret tematisk arbejde udfolder en overvældende strøm af motorisk energi, munder ud i en koda (*Presto, non troppo*), der under dynamisk stigning sætter kronen på værket.

KLITMØLLER KIRKE, 7700 THISTED

LØRDAG DEN 20. AUGUST KL. 19.30

Joseph Haydn (1732-1809)
Trio i G-dur Hob. XV nr. 15 (1790)
for fløjte, cello og klaver

Allegro
Andante
Finale: Allegro moderato

fløjte: Craig Goodman
cello: Morten Zeuthen
klaver: Daniel Blumenthal

Om Joseph Haydns biografi og vigtigste værker, se side 17

Herman D. Koppel (1908-98)
Ternio op. 53b (1951)
for cello og klaver

Allegramente
Tempo di passacaglia
Allegro giocoso

cello: Morten Zeuthen
klaver: Daniel Blumenthal

Carl Nielsen (1865-1931)
To fantasistykker (1889)
for obo og klaver
arrangeret for cello og klaver

Romance: Andante con duolo
Humoresque: Allegro scherzando

cello: Morten Zeuthen
klaver: Daniel Blumenthal

Om Carl Nielsens biografi og vigtigste værker, se side 24

--- Pause ---

Carl Nielsen (1865-1931)
Børnene leger (1920)
fra musikken til Helge Rodes festspil
Moderen op. 41
for fløjte solo

Craig Goodman

Robert Schumann (1810-56)
Tre romancer op. 94 (1849)
for obo og klaver
arrangeret for fløjte og klaver

Nicht schnell
Einfach, innig
Nicht schnell

fløjte: Craig Goodman
klaver: Daniel Blumenthal

Læs mere om Robert Schumann side 38

Frédéric Chopin (1810-49)
Sonate i g-mol op. 65 (1846)
for cello og klaver

Allegro moderato
Scherzo: Allegro con brio
Largo
Finale: Allegro

cello: Morten Zeuthen
klaver: Daniel Blumenthal

Franz Joseph Haydn komponerede sin G-durtrio for fløjte, cello og klaver i 1790.

Allerede i den march-agtige første sats, *Allegro*, giver Haydn et herligt eksempel på sin musikalske humor: Klaveret begynder med at slutte! I de første to takter slås hovedtonearten G-dur fast med en eftertrykkelig slutvending – og derefter pause i alle stemmer. Først i tredje takt træder fløjten til med det sprælske hovedtema. Med sine livlige dialoger mellem fløjte og klaver er satsen i øvrigt ukompliceret og underholdende.

Anden sats, en *Andante* i tredelt takt, minder med sine vuggende rytmer om den italienske dans *Siciliano*. Hovedtemaet, der præsenteres af klaveret, varieres figurativt og harmonisk. Den meget udtryksfulde mellemdel i mol føjer en dunkel nuance til udtrykket.

Tredje sats, *Finale: Allegro moderato*, er en livlig rondo fuld af godt humør. Det energisk stigende hovedtema udveksles virkningsfuldt mellem klaver og fløjte. Hvor celloen i de første to satser overvejende har spillet en akkompagnerende rolle, tildeles den nu en større selvstændighed i den musikalske "samtale".

Komponisten og pianisten **Herman D. Koppel** (1908-98) var den sidste store personlighed i 1900-tallets musik, der repræsenterede en direkte linje fra Carl Nielsen. I sin konservatorietid spillede Koppel for Carl Nielsen alle dennes klaverværker, og Nielsen gennemså mange af Koppels tidlige kompositioner.

Her opføres med den 85-årige Herman D. Koppel som solist sønnen Anders Koppels klaverkoncert. Opførelsen med det polske Amadeus Kammerorkester fandt sted den 1. august 1993 i Kunstindustrimuseets Gård, København

Som komponist var Koppel stort set selv lært. I begyndelsen af 1930'erne kom han gennem Bernhard Christensen og

Gunnar Heerup i kontakt med såvel tankerne bag *Neue Sachlichkeit* (herom senere) som pædagogisk brugsmusik i Tyskland og jazz. Han orienterede sig også mod den nye musik, som blev komponeret af Stravinsky og Bartók.

På den baggrund arbejdede Koppel inden for mange genrer: pædagogisk brugsmusik (f.eks. jazzkantaterne *Trymskvadet* og *Trompetkvadets* sammen med Bernhard Christensen til tekster af Sven Møller Christensen), revymusik og filmmusik (til bl.a. *Ditte Menneskebarn* 1946).

Før Anden Verdenskrig skrev Koppel overvejende instrumentalmusik præget af livlige rytmer og en lys, musikantisk tone. Som jøde måtte han i 1943 flygte til Sverige med sin familie. Landflygtigheden satte sig spor i Koppels produktion; stilen blev bredere og mere patetisk: 4. symfoni 1946, *Tre Davidssalmer* 1949, oratoriet *Moses* 1964 og *Requiem* 1966 har rod i krigens oplevelser.

I 1970'erne fornyede Koppel sig både som pianist og komponist. Hans musik blev mere fortættet, og han udvidede sit koncertrepertoire til også at omfatte musik af Arnold Schönberg, Hans Werner Henze, Pierre Boulez og Luigi Nono.

Ternio er oprindeligt komponeret for violin og klaver; men Herman D. Koppel fandt, at værket ville klinge med større

fyldte, hvis det blev spillet af cello og klaver. Derfor findes værket i to versioner: opp. 53a og 53b.

Første sats, *Allegro moderato* (*Muntert, rask*), begynder med et lystigt dansende tema i klaveret, der efterfølges af en mere troskyldig melodi i celloen. I en forrygende dialog spilles de to temaer ud mod hinanden. Efter en kort repetition af første del og et afsluttende crescendo slutter satsen, som den begyndte. Satsen er præget af en usædvanlig og knivskarp rytmisk vitalitet.

Anden sats, *Tempo di passacaglia*, er mere alvorlig og indadvendt. Celloen spiller en langsom, udtryksfuld melodi over klaverets otte takter lange passacaglia-tema, der i forskellig udformning gentages som satsens fundament. Variationsformen *passacaglia* var i baroktiden (ca. 1600-1750) nærmest synonym med *chaconne*, se note om *tema med variationer* side 54.

Tredje sats, *Allegro giocoso* (*Hurtigt og muntert*) bygger – ligesom første sats – på to tematiske ideer, der udvikler sig stadig mere virtuost. En kort gentagelse af første del efterfølges af et crescendo, der brat afbrydes af passacaglia-temaet fra anden sats. Efter en kort kadence vender lystigheden tilbage med gentagelsen af de første takter.

Som helhed bringer Herman D. Koppels *Ternio* den tyske *Neue Sachlichkeit* i erindring. *Neue Sachlichkeit* var en antiromantisk, neo-klassisk bevægelse, som fra ca. 1925 prægede kunstarterne, og som fra Tyskland bredte sig til hele Europa.

Som ung var Carl Nielsen en spasmager. Her gør han sig til hos fotografen engang i 1880'erne.

Med *Lille Suite for strygere* op. 1 komponerede **Carl Nielsen** i 1889 sit første hit. Premierer fandt sted i Tivolis Koncertsal, og publikum var begejstret. Senere samme år konkurrerede han sig til

en plads som andenviolinist i Det Kongelige Kapel. På det tidspunkt komponerede han *To fantasistykker* op. 2. De var oprindeligt skrevet for obo og klaver, men er senere tilrettelagt for mange andre instrumenter, bl.a. klarinet, fløjte, violin, cello og horn.

Det indtagende første stykke, *Romance: Andante con duolo* i tredelt form, rummer træk, der peger mod Carl Nielsens modne stil – som f.eks. den hyppige vekslen mellem dur og mol og melodiernes lejlighedsvis kredsen om snævre intervaller.

Begyndelsen til *Humoresque: Allegro scherzando* foregriber begyndelsen af Carl Nielsens fløjtekoncert komponeret i 1926. Stykket er fængslende, livligt og elegant på en måde, der ikke lader tvivl om, at vi her lytter til en ung komponist med et enormt potentiale.

Allerede i 1901 indledte Carl Nielsen og digteren Helge Rode (1870-1937) et samarbejde, hvis mest levedygtige resultat blev festspillet *Moderen* (1920), som Carl Nielsen komponerede musik til. *Moderen* blev skrevet på bestilling fra Det Kongelige Teater i anledning af Sønderjyllands genforening med Danmark efter Første Verdenskrig. Det blev et eventyrspil med allegoriske personer som *Moderen* (Danmark) og *Sønnen* (Sønderjylland), *Tro*, *Håb* og *Glæde*. Fra dette værk stammer bl.a.

den populære sats *Taagen letter* og sangene *Som en rejselysten Flaade* og *Min Pige er saa lys som Rav*.

I skuespillet *Moderen* indgår også det lille stykke for solofløjte, *Børnene leger*.

Robert Schumann er indbegrebet af den romantiske komponist. Med sit lyriske talent skabte han det usædvanlige inden for specielt klavermusikken og den tyske lied. Et af Schumanns små klaverstykker hedder *Der Dichter spricht* (*Digteren taler*). Den titel kan stå som motto for store dele af Schumanns produktion, idet han i meget høj grad dyrkede musikens poetiske dimensioner – ikke ved at komponere programmusik, men ved at lade sig inspirere af poesien og omsætte inspirationen i toner.

I sin klaverlyrik dyrkede Schumann det såkaldte karakterstykke eller stemningsbillede, som blev en af romantikkens vigtigste former. Schumann var altså "tonedigter", og han angav musikken karakter ved associationsskabende værkstitler som f.eks. *Nachtstücke*, *Kinder-szenen*, *Papillons* (*Sommerfugle*) eller *Davidbündlertänze*.

Schumann var den første, der overførte stemningsbilledet fra klaver til kammermusik. I 1849 komponerede han foruden *Fantasistykker* op. 73 for klarinet og

klaver også *Tre romancer* op. 94 for obo og klaver, der står på årets program i et arrangement for fløjte og klaver.

Schumanns tre romancer op. 94 bærer overskrifterne *Nicht schnell*, *Einfach*, *innig* og *Nicht schnell*. Overskrifterne løfter ikke sløret for, hvilke stemninger, de tre romancer associerer til. Hvorvidt Schumann havde bestemte forestillinger eller situationer i tankerne får stå hen. Vi kan derfor blot umiddelbart glæde os over musikken og lægge i den, hvad vi vil.

Den polskfødte komponist og pianist **Frédéric Chopin** gav sin første offentlige koncert som 8-årig, og som 15-årig udgav han sit op. 1, *Rondo i c-mol* for klaver. Efter tre års studier ved konservatoriet i Warszawa indledte han en succesrig virksomhed som turnerende pianist og improvisator. I 1831 ankom Chopin til Paris, hvor han levede resten af sit liv – fejret som pianist og efterspurgt som klaverlærer. Han døde af tuberkulose som 39-årig.

I *Den Store Danske Encyklopædi* er artiklen om Chopin skrevet af Jens Østergaard. Han sammenfatter:

Ingen af musikhistoriens talrige komponerende pianister har dyrket klaveret så eksklusivt som Chopin. Hans personlige,

uforvekslelige særpræg røber sig allerede i ungdomsværkerne, men udvikledes videre og nuanceredes uophørligt i Parisårene. Den polske folklore kommer ikke blot til udtryk i mazurkaer og polonæser, men præger hans melodiske, rytmiske og tonale sprog overhovedet, og herigennem fik han afgørende betydning for de nationale skoler i 1800-tallet, ligesom alle senere klaverkomponister står i gæld til ham. Som den første overførte han den digteriske ballade til klaveret, men han var modstander af den romantiske tendens til at knytte litterære eller maleriske forestillinger til musikken. Han beundrede Bach og Mozart og lod sin overdådigt rige poetiske musikalitet komme til udtryk i værker med neutrale titler: præludier, scherzoer, impromptuer, nocturner, valse, etuder osv.

Chopins uforlignelige improvisationskunst fornemmes overalt i hans kompositioner som en evig søgen efter at variere og forfine det musikalske stof, men altid inden for en perfekt afbalanceret form.

Chopin komponerede tre værker for cello og klaver, hvoraf sonaten i g-mol op. 65, der står på årets program, er det vægtigste. Sonaten blev komponeret i Paris 1846 og tilegnet vennen og cellisten Auguste Franchomme, der sammen med Chopin opførte sonatens sidste tre satser ved en koncert i 1848. Koncerten blev Chopins sidste, da han på det tidspunkt var alvorligt syg af tuberkulose.

Ufuldendt portræt af Frédéric Chopin (1810-49) malet i 1848 af Ferdinand Victor Delacroix

Den omfangsrige og vidunderligt strømmende første sats, *Allegro moderato*, er i sonateform. Satsen indledes af klaveret med hovedtemaets første frase, som overtages og videreføres af celloen. Efter en virkningsfuld pause klinger det lyrisk syngende sidetema først i klaveret. Derefter tager celloen over for under stadig udvikling at lede til den centrale gennemføringsdel. Denne åbner med referencer til hovedtemaet og videreføres under stadige og farverige modulationer til en forkortet reprise, hvor hovedtemagruppen er udeladt.

I anden sats, en tredelt *Scherzo*, har celloen i mellemdelens trio en fremtrædende rolle.

Tredje sats, *Largo*, åbner med en udtryksfuld, syngende melodi i celloen, der videreføres af klaveret.

Fjerde sats, *Finale: Allegro*, begynder dramatisk med hovedtemaet i klaveret. Det overtages senere af celloen, der også præsenterer det kontrasterende sidetema. Sidetemaet udvikles og varieres, f.eks. med celloens dobbeltgreb og med klaverets intensivering af den tarantel-rytme, der har præget satsen som helhed (*tarantel* er en lidenskabelig italiensk folkedans).

THISTED MUSIKTEATER, 7700 THISTED

SØNDAG DEN 21. AUGUST KL. 16.00

Johannes Brahms (1833-97)
Sektet i B-dur op. 18 (1860)
for 2 violiner, 2 bratscher og 2 celli

Allegro ma non troppo
Andante ma moderato
Scherzo: Allegro molto
Rondo: Poco allegretto e grazioso

violin 1: Elisabeth Zeuthen Schneider
violin 2: Noémy Gagnon-Lafrenais
bratsch 1: Maja Wegrzynowska
bratsch 2: Matan Gilitchensky
cello 1: Jacob Shaw
cello 2: Carl-Oscar Østerlind

Programnote, se side 44

Anton Webern (1883-1945)
Sats for strygetrio (1925)

Ruhig, fließend

violin: Salley Koo
bratsch: Matan Gilitchensky
cello: Carl-Oscar Østerlind

Programnote, se side 45

Rued Langgaard (1893-1952)
Variationer over Mig hjertelig nu længes
BVN 71 (1914. Introduktion 1931)
for 2 violiner, bratsch og cello

Introduktion (Solenne sostenuto, lento)
Variation I (Andante sostenuto)
Variation II (Poco lento sempre tranquillo)
Variation III (Lento)
Variation IV (Andante sostenuto)
Variation V (Poco allegro, tranquillo)
Variation VI (Tranquillo sospirando)
Variation VII (Poco allegro maestoso)

violin 1: Salley Koo
violin 2: Suyeon Kang
bratsch: Matan Gilitchensky
cello: Carl-Oscar Østerlind

Programnote, se side 46

--- Pause ---

Johannes Brahms (1833-97)
Kvintet i f-mol op. 34 (1864)
for 2 violiner, bratsch, cello og klaver

Allegro non troppo
Andante, un poco Adagio
Scherzo: Allegro – Trio
Finale: Poco sostenuto – Allegro non troppo – Presto, non troppo

violin 1: Alexander Fortes
violin 2: Salley Koo
bratsch: Adam Newman
cello: Domitille Coppey
klaver: Patrick Kreeger

Om Brahms' biografi og vigtigste værker, se side 44

Programnote, se side 47

En note om tema med variationer

Formen tema med variationer bliver op mod år 1800 stadig mere almindelig som selvstændig type og opnåede hos Beethoven en betydelig videreudvikling.

Tidligere optrådte formen hovedsageligt som den mere enkle *figuralvariation*, hvor det primært var temaets melodi, der blev varieret eller figureret, medens det harmoniske grundlag forblev stort set uændret fra variation til variation. I 1700-tallets sidste årtier begynder en udvikling mod den indholdsmæssigt stærkere uddybede *karaktvariation*. Haydn og Mozart havde vist vejen (jf. første sats af Haydns klavertrio i G-dur og anden sats af Mozarts fløjtekvartet i C-dur K 285b, der står på årets program), men først med Beethovens mange variationssatser bringes det princip til fuld udfoldelse. De ændringer i taktart, tempo, toneart og karakter, der er forbundet dermed, gennemføres i visse tilfælde så radikalt, at temaet ved variationsrækkens slutning kan være forvandlet omtrent til ukendelighed.

Også Johannes Brahms dyrkede variationskunsten intensivt med værker for såvel orkester (f.eks. variationer over et tema af Haydn) som klaver (f.eks. variationer over temaer af Händel og Paganini). I form og teknik byggede han ikke blot på Beethoven, men også på Johann Sebastian Bach, hos hvem han især var tiltrukket af den typisk barokke variationsform *chaconne*, hvor variationerne udfolder sig over en stadigt gentaget akkordfølge eller en stadigt gentaget baslinje (som i fjerde sats af 4. symfoni).

Vi kan desuden glæde os til at høre fine eksempler på karaktvariationer, når Walter Rabls klarinetkvartet op. 1 (anden sats), Carl Nielsens Blæserkvintet op. 43 (sidste sats, variationer over salmen *Min Jesus, lad mit hjerte få*) og Rued Langgaards strygekvartet BVN 71 (variationer over salmen *Mig hjertelig nu længes*) bliver spillet på dette års festival.

En note om sonateform

Sonateformen er dominerende i førstesatser fra omkring 1770 og frem til ca. 1900. Også sidstesatser kunne være i sonateform, hvis væsentligste kendetegn er

- 1) forløbet i tre dele
- 2) spændingen mellem flere temaer

De tre dele benævnes lidt forskelligt, men som hovedregel

Ekspositionsdel, der præsenterer temastoffet. Ekspositionsdelen gentages sædvanligvis.

Gennemførelingsdel, hvori temastoffet bearbejdes og *Reprisedel*, der med lette ændringer gentager ekspositionen.

Ekspositionsdelen rummer et hovedtema (HT) og et sidetema (ST), der som regel danner kontrast i karakter og altid i toneart. Ofte slutter delen med et selvstændigt epilogram.

Gennemførelingsdelen rummer det mest intensive musikalske arbejde. Temaerne fra ekspositionsdelen kan splittes op i mindre motiver, sættes op mod hinanden og især gøres til genstand for modulationer, som kan føre langt uden for satsens hovedtoneart. Lejlighedsvis indføres i denne del også nyt temastof.

Reprisedelen gentager som nævnt ekspositionsdelen. Men den tonale spænding, der i ekspositionen herskede mellem temaerne, ophæves i reprisen, hvor i overordnede træk hovedtonearten bevares for at skabe en afsluttende balance.

Sonateformen, der kan indeholde et selvstændigt afsluttende forledd, en *koda*, rummer så mange elementer. Den appellerer til lytteren både musikalsk og psykologisk ved at bygge på gentagelse, genoptagelse, fantasifuld fornyelse og kontrast (konflikt).

Betegnelsen *sonateform* anvendes også om den cykliske storform i en symfoni eller i kammermusik, f.eks. strygekvartet, hvor den sædvanlige satsfølge er: allegro, andante, menuet/scherzo og finale.

SKOLEKONCERTER

Thy Kammermusikfestival har gennem årene lagt vægt på at give skolekoncerter, hvor eleverne på hjemmebane møder klassisk kammermusik.

I år arrangeres følgende koncerter:

Tirsdag den 16. august

Hundborg Friskole
Sønderhå-Hørsted Friskole
Thisted Friskole
Thorsted Friskole

Fredag den 19. august

Thisted Gymnasium
VUC Thisted
VUC Nykøbing

ÅBNE PRØVER

I lighed med tidligere er der mulighed for at overvære enkelte prøver. I år er det på Bakkegaarden, Bakkegaardsvej 4, 7742 Vesløs.

Onsdag den 10. august kl. 10.00–12.00

Torsdag den 11. august kl. 10.00–12.00

For støtte til gennemførelse af Thy Masterclass Kammermusikfestival 2011 takkes

Stat, kommune, fonde og andre sponsorer

Thisted Kommune, herunder tidligere
Statsligt Kommunalfuldmagtstilskud

Augustinus Fonden
Det Obelske Familiefond
Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond
Færch Fonden
Knud Højgaards Fond
Toyota Fonden

Kunststof-Kemi Skandinavia A/S

Thy Masterclass Erhverv

P+P Arkitekter, Thisted
Brandt Revision
Danske Bank
Dolle A/S
Haaning Automobiler I/S
Knudsdal Landbrug
Landinspektør Jørgen Knudsen
Morsø Jernstøberi A/S
NetIP
Nordea
Nordjysk Tryk ApS
Nordthy Klinik for Fysioterapi
Nordvestjysk Handelsgymnasium
Nykredit
Pædagogisk Uddannelsescenter
Sparekassen Thy
Sygeplejeskolen i Thisted
7Nord
Thisted Dagblad, Nordjyske Medier
Thisted-Fjerritslev Cementvarefabrik A/S
Thisted Forsikring
Thisted Gymnasium og HF
Thisted Handels- og Industriforening
Tican a.m.b.a.
Trykkeriet Friheden ApS
Tømmergården A/S
Vildsund Strand
VUC Thy-Mors
Westag ApS
Ydes Boligmontering
Øjenklinikken Frost ApS

Øvrige bidragydere

Bakkegaarden
Fast Plast A/S
Fiskecompagniet's Detailsalg, Vorupør
FlamingoForm, grafisk design og illustration
Fotograf Knud Erik Jensen
Gyrup v/ Lisbeth & Nicolaj
Heides Planteskole
Hotel Thinggaard, Hurup
Højland Biler
Kbm. Hillgaards Feriehusudlejning
Keramiker Torsten Mosumgaard
Kiropraktisk Klinik, Nykøbing
Klaverstemmeren, Aalborg
Klitmøller Sommerhusudlejning
Mejerigården A/S
Morup Mølle Vognmandsforretning
Plantagehuset
Revision Limfjord
Royal Danish Seafood A/S
Sjørring Maskinfabrik A/S
Spar Vorupør
Thisted Bryghus A/S
Thyholm Murer A/S
Thylands Trælasthandel, XL-Byg
Thy-Mors Energi
Thy Turistbureau
Taabel P. og Co. A/S
Vorupør Feriehusudlejning
Østerskov og Foldager I/S

